

Universitetet
i Stavanger

**FACULTY OF SOCIAL SCIENCES,
UIS BUSINESS SCHOOL**

MASTER'S THESIS

STUDY PROGRAM:

Økonomisk Analyse

THESIS IS WRITTEN IN THE FOLLOWING
SPECIALIZATION/SUBJECT:

Economics

IS THE ASSIGNMENT CONFIDENTIAL?

(NB! Use the red form for confidential theses)

TITLE:

Den norske befolkningens holdninger og preferanser tilknyttet kriminalitet

The Norwegian Populations Attitudes and Preferences towards Crime

AUTHOR(S)

SUPERVISOR:

Gorm Kipperberg

Candidate number:

5079

.....

.....

Name:

Sharanga Kirubamoorthy

.....

.....

Abstrakt

Hensikten med denne oppgaven er å undersøke og analysere holdninger og preferanser knyttet til kriminalitet i Norge, ved å se på fire ulike politiske partier som representerer norsk politikk, og derav den norske befolkningen.

Forskningen i oppgaven bygger på mikroøkonomisk teori, og ved hjelp av nytte- og preferanse teori og betalingsvillighetsteori, blir befolkningen i Norges oppfatninger, holdninger og preferanser kartlagt. I oppgaven blir kvalitativ forskningsmetode benyttet for innsamling av data. Dataene er basert på utsagn og sitater fra åtte informanter. Videre ble intervjuene kodet og analysert, og organisert grafisk i ulike tabeller. Den grafiske fremstillingen bidro til å sammenligne og eksaminere resultatene. Resultatene viste at populasjonen i Norge anser kriminalitet som et uønsket aspekt i samfunnet, som medfører utilsiktede virkninger på den aggregerte befolkningen.

Forord

Denne oppgaven markerer avslutningen på et to-åring masterprogram innen Økonomi & Administrasjon ved Universitetet i Stavanger. Prosessen har vært svært krevende og utfordrende, men samtidig lærerik og ikke minst interessant.

En mengde forskning på emne har blitt utført verden om, men svært få har forsket på kriminalitet fra den norske befolkningens perspektiv. Dette har ført til ytterligere motivasjon og inspirasjon for gjennomførelsen av denne studien.

Oppgaven har bydd på flere utfordringer, her i blant kvalitativ forskningsmetode. Jeg har aldri før benyttet meg av kvalitativ forskningsmetode, og basert en analyse kun på tekst og ikke tall. Dette har ført til at prosessen har vært meget lærerik og krevende, og jeg sitter igjen med ny, verdifull kunnskap.

Videre vil jeg takke alle informantene som tok seg tid ut av sin hverdag for å stille opp til intervjuene. Deres velvillighet blir satt utrolig stor pris på. Ytterligere vil jeg takke Dr. Gorm Kipperberg ved universitetet i Stavanger, som tok på seg oppgaven som min veileder i nødens stund, foruten ville ikke oppgaven ha vært gjennomførbar.

Innholdsfortegnelse

1.Introduksjon	6
2.Bakgrunn	7
2.1 Kriminalitet i Norge	7
2.2 Rettsvern	8
2.3 Forebyggende tiltak	9
2.3.1 Regjeringens arbeid	10
2.4 Tidligere studier	11
3.Teori	13
3.1 Konsumentens preferanse- og nytteteori	13
3.1.1 Anvendelse av teorien	15
3.1.2 Kritikk.....	15
3.2 Betalingsvillighet	15
3.2.1 Anvendelse av teori	16
3.2.2 Kritikk.....	16
4.metode	17
4.1 Valg av metode	17
4.2 Forskningsdesign	18
4.3 Prosessen	18
4.3.1 Utarbeidelse av intervjuguide	19
4.3.2 Valg av informanter	19
4.3.3 Datainnsamling	19
4.3.4 Analyse	20
4.3.5 Konklusjon	20
4.4 Validitet og reliabilitet	20
5.Analyse	21
5.1 Avkryssningsskjema	21
5.2 Intervjuene	23
6.Diskusjon	27
6.1 Implikasjoner og begrensninger	30
7.Konklusjon	30
7.1 Videre studier	31
8.Referanser	32
Vedlegg	34
Vedlegg 1 Avkryssningsskjema	34
Vedlegg 2 Intervjuguide "vanlige" studenter	36
Vedlegg 3 Intervjuguide politikere	38
Vedlegg 4 Intervju med SV-politiker	40
Vedlegg 5 Intervju med "vanlig" student SV	47
Vedlegg 6 Intervju med AP-politiker	50
Vedlegg 7 Intervju med "vanlig" student AP	55
Vedlegg 8 Intervju med Høyre-politiker	59
Vedlegg 9 Intervju med "vanlig" student Høyre	64
Vedlegg 10 Intervju med FRP-politiker	68
Vedlegg 11 Intervju med "vanlig" student FRP	74

Tabell liste

Table 1 – Lovbrudd anmeldt, etter utvalgte år. Absolutte tall, per 1 000 innbyggere og endring I present. (Statistisk Sentralbyrå, 2018)	8
Table 2-Litteraturtabell over tidligere studier på emne Kriminalitet	11
Table 3 - Avkrysnings skjema	22
Table 4 - Motivasjon bak straff.....	24
Table 5 – Scenario 1 & Scenario 2	25

Figur liste

Figure 1 – Alt I alt, hvor stor tillit har du til politiet? (2015-2017) (Politiets innbyggerundersøkelse 2017)	9
Figure 2 - Forskningsprosessen	18

1.Introduksjon

Kriminalitet er et fenomen som utarter seg i alle land og samfunn rundt om i verden. Noen land er rammet mer enn andre, men likevel er dette et stort problem alle samfunn er påvirket av, og ikke minst, hver eneste innbygger er påvirket av. (Smartt, 2006) Den teknologiske utviklingen og globaliseringen i dag, har videre bidratt til økt kriminalitet på verdensbasis. Man hører stadig oftere i media om ulike lovbrudd, og ikke minst terror på alle kontinenter. Vi ser også en økende trend av frykt blant mennesker. (Cruiel & Bishop, 2018)

Begrepet kriminalitet eller kriminelle handlinger definert fra et juridisk perspektiv kan forstås som brudd på normer for atferd slik de er nedfelt i lov (Wikström, 2014). Slike lovbrudd kvalifiserer vanligvis til en straffereaksjon. Hvilke handlinger og hva som defineres som kriminelt, varierer fra land til land, og over tid. (Bjergo 2015, s.15).

Vi kan skille mellom ulike lovbrudd og kriminalitet. Alt fra mindre lovbrudd som trafikk forseelser, til mer alvorlige kriminalitetsforbrytelser som voldtekt og pedofili. Selv om kriminalitet er et utrolig viktig tema, er det svært lite studier på området, spesielt i Norge, men de siste tiårene har forskningen økt betraktelig på verdensbasis. Spesielt i utlandet og USA har det vært foretatt en rekke studier omhandlende kriminalitet i forhold til frykt, og kostnader. I 2004 forsøkte Cohen, Rust, Steen & Tidd å estimere kostnader knyttet til kriminalitet ved hjelp av CV metoden i studiet sitt ”Willingness-to-pay for crime control programs”. Denne forskningen har banet vei for mange, og inspirert til videre studier. I fjor ble en masteroppgave skrevet på UiS inspirert av nettopp forskningen til Cohen, som tok for seg en problemstilling der målet var å finne betalingsvilligheten til den norske befolkning i forhold til rehabilitering av kriminelle og hva folks generelle oppfatning av kriminalitet var i Norge. Både studiet til Cohen og masteroppgaven motiverte videre til denne oppgaven. Basert på funn av Cohen og studentene ved UiS, dukket spørsmålet angående hva som lå til grunn for responsene i undersøkelsene opp. Hvorfor var det slik at respondentene var villige til å betale for å forebygge kriminalitet, og hvorfor akkurat disse summene? Hva var motivasjonen til respondentene bak responsene deres?

Dette inspirerte og engasjerte meg til å ville forske på tema kriminalitet, og hvordan kriminalitet påvirker samfunnet vårt, og befolkningens holdninger og oppfatninger relatert til kriminalitet, ved å ta utgangspunkt i tre forskningsspørsmål.

1. Hvordan oppfatter befolkningen i Norge kriminalitet?
2. I følge menneskers preferanser, hva er det viktigste elementet ved straff, inkapasitering, avskrekkende, rehabiliterende eller rettferdighet?
3. Hvilke holdninger og motivasjoner ligger til grunn for forebygging av kriminalitet?

I oppgaven blir det brukt kvalitativ datainnsamlingsmetode, der åtte informanter ble intervjuet. Fire av informantene er politikere. Disse ble valgt fordi de representerer ulike grupper i samfunnet og deres preferanser. For å dekke flest mulig velgere ble partier med stor oppslutning som Arbeiderpartiet og Høyre valgt. For å dekke det brede politiske spekteret ble Frp og SV valgt i tillegg.

Videre ble fire ”vanlige” studenter valgt på bakgrunn av deres politiske ståsted, men som ikke er aktive i politikken. Det ble valgt en fra hvert parti nevnt over, og skal fungere som en kontroll gruppe. Tanken her var å se på forskjeller og likheter mellom preferansene til den politiske representanten fra hvert parti og den ”vanlige” studenten fra tilsvarende parti, og politikerne seg imellom.

2. Bakgrunn

Kapittelet vil gi en innføring i kriminalitet i Norge, dagens situasjon, og utfordringer samfunnet står ovenfor tilknyttet kriminalitet. De forskjellige type kriminalitetene i samfunnet blir diskutert, og videre blir det redegjort for tiltak og handlinger satt i gang av det norske rettsvesenet og offentlige etater, for å håndtere problemene relatert til kriminalitet. Til slutt blir det gitt en liten oppsummering av tidligere studier på emnet.

2.1 Kriminalitet i Norge

I Norge har vi generelt lavere kriminalitet enn i mange andre land. Men likevel er kriminalitet et viktig tema.

Table 1 – Lovbrudd anmeldt, etter utvalgte år. Absolutte tall, per 1 000 innbyggere og endring i prosent. (Statistisk Sentralbyrå, 2018)

Lovbrudd anmeldt, etter utvalgte år. Absolutte tall, per 1 000 innbyggere og endring i prosent					
	2017	Endring i prosent			
		2016 - 2017	2012 - 2017	2007 - 2017	2002 - 2017
Lovbrudd anmeldt	318 617	-5,3	-19,1	-20,0	-27,1
Lovbrudd anmeldt per 1 000 innbyggere	60,6	-6,0	-23,3	-28,8	-37,3

Som tabell 1 viser, var tallet for registrert anmeldte lovbrudd 318 617 i 2017 i Norge. Siden årtusenskiftet, kan vi se at kriminalitetsraten i Norge har avtatt betraktelig. Tall fra SSB (Statistisk Sentralbyrå) viser at antall lovbrudd som har blitt anmeldt har blitt redusert med 27,1% i perioden 2002-2017. Antall anmeldte lovbrudd per 1000 innbygger har blitt redusert med 37,3% i samme periode.

Samtidig ser vi at lovbrudd som grovt skattesvik, grov hvitvasking, voldslovbrudd, mishandling, voldtekt og voldtekt av barn under 14 år har hatt en tydelig økning. Selv om anmeldte lovbrudd hentyder generelt redusert kriminalitet, har de mer alvorlige forbrytelsene i Norge hatt en stigende kurve. (SSB, 2018b, Lovbrudd anmeldt etter type lovbrudd)

Likevel i forhold til USA, er norske tall lave. I Norge per 2014, satt 75 per 100,000 innbygger i fengsel. I USA var tilsvarende tall 693 per 100,000 innbygger. Av de som sitter i fengsel er det svært få som er gjengangsforbrytere, bortimot 20% i Norge mens i USA har er dette tallet nesten tredobbelt, 76,6%. (Institute for Criminal policy Research, 2014, World Prison Brief data)

Fem mål ved fengsling er straff, inkapasitet, avskrekking, restaurering og rehabilitering. (United States Sentencing Commission) Hovedforskjellen mellom Norge og USA, er fokuset Norge har på rehabilitering. Mens norsk rettssystem vektlegger rehabilitering mer enn de andre nevnte punktene, nedprioriterer USA rehabilitering i forhold til de andre punktene.

2.2 Rettsvern

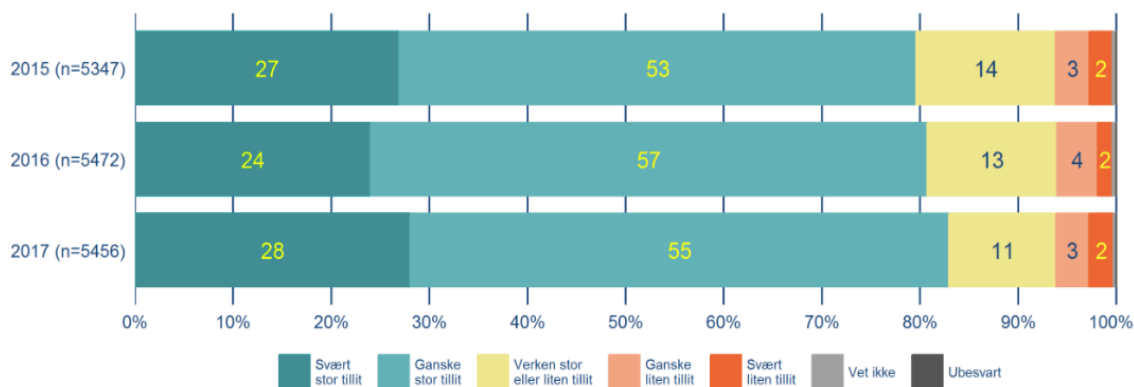

Figure 1 – Alt i alt, hvor stor tillit har du til politiet? (2015-2017) (Politiets innbyggerundersøkelse 2017)

Under fremstillingen av svar fra spørreundersøkelsen politiet utfører årlig, ser vi at tilliten til politiet i Norge er relativt høy. Hele 55 % sier de har ”ganske stor tillit” til politiet og 28 % svarer de har svært stor tillit til politiet. Kombinert har 5 % av den norske befolkningen i Norge ”ganske liten tillit” og ”svært liten tillit” til politiet.

I politiets undersøkelse fremkommer det også at det er tydelig konsistens mellom høy trygghets følelse og høy tillit til politiet, og tilsvarende lav trygghetsfølelse og lav tillit til politiet. (Politiets innbyggerundersøkelse (PI) 2017, s.5) Gruppene i befolkningen som føler seg minst trygge er personer som har innvandrere bakgrunn og personer som har blitt utsatt for kriminalitet. Videre er personer som har vært utsatt for ”ran, vold og hatkriminalitet” de som føler seg mindre trygge. (PI 2017, s.10)

Per i dag er politi- og lensmannsetatene i Norge utformet slik at de er underlagt justisdepartementet. Videre leder politidirektoratet etaten som består av 12 politidistrikt, særorgan og andre enheter med spesialoppgaver. (Politiet)

Politiet i Norge har de siste årene blitt et mer omdiskutert politisk tema. Sittende regjeringspartier er veldig opptatt av mer synlig politi i gatene, et rullende politi. Målet er at politiet skal være ute på patrulje fremfor å sitte på kontorene sine, og dermed sikre raskere respons til kriminalitet. Arbeiderpartiet på sin side er opptatt av et proaktiv, tilstedeværende og serviceinnstilt politi, som fokuserer på nærhet til lokalbefolkningen og forebygging av kriminalitet. (Arbeiderpartiet)

2.3 Forebyggende tiltak

For å forebygge kriminalitet finnes det utallige tiltak som mennesker i hverdagen ikke tenker over. Noen er mentale mekanismer satt i verk og andre er fysiske mekanismer. Mentale mekanismer er ofte lover og regler staten har satt, som forteller mennesker hvor grensen går. Eksempelvis bilkjøring. Det er satt fartsgrenser og skilt for å kontrollere trafikken. Folk flest vet at å kjøre fortere enn fartsgrensen er brudd på norsk lov, og at man kan risikere å utsette seg selv og andre for ulykke. Likevel velger noen ofte å kjøre 5km/t til 10 km/t over. Hvis de blir stoppet av politiet vet de at de kun får en bot eller mindre alvorlige konsekvenser. Fåtalet velger å kjøre fortere enn 10 km/t fartsgrensen, her er det en mental sperre som blokkerer for å bryte denne grensen. På en bilvei der forbi kjøring er forbudt, og myndighetene har satt opp et skilt og en heltrukken linje, vil dette være en mental sperre for noen mens andre vil gjennomføre en forbi kjøring. Hvis myndighetene her velger å bygge en mur imellom begge feltene, så vil det være en fysisk sperre som gjør det umulig for folk å kjøre forbi. En fysisk mekanisme er derfor et inkapiserende tiltak som tar fra en muligheten og evnen til å begå forbrytelser. Likevel vil ikke disse mekanismene fungere for alle. De er avhengig av kontekst og sosiale mekanismer. (Bjørøgo 2015, s.18)

Tiltak som disse kan ofte sette i gang flere ulike sosiale mekanismer samtidig som kan påvirke i ulike retninger. Derfor er det umulig å predikere hvordan tiltakene vil fungere på ulike mennesker.

Flere tiltak tenker ikke mennesker over, mens andre tiltak er svært ”intuitivt” for mange. Et sentralt argument i kriminalitetsforebyggende arbeid er strengere straffer. Bjørøgo argumenterer for at utfordringen her vil være å sannsynliggjøre hvordan slike tiltak vil føre til den ønskede effekten eller hvorfor de antakeligvis ikke vil gjøre det og heller ha motsatt effekt. (Bjørøgo, 2015).

”In any particular project the outcomes that are produced will be a function of the balance of mechanisms activated in that context among those touched by the intervention, some of which may be preventing crime and some of which may be fostering it.” Tilley, 2009.

2.3.1 Regjeringens arbeid

Fra regjeringens handlingsplan for forebygging av kriminalitet (2013-2016) kan vi se at hovedfokuset ligger på barn og unge under 18år. Faktorer de mener vil påvirke kriminaliteten i Norge i fremtiden er global og nasjonal befolkningsøkning, urbanisering, ikke-europeisk

innvandring, den teknologiske utviklingen, internett og sosiale medier. (Handlingsplan for forebygging av kriminalitet (HFK) 2016, s.15)

Regjeringen deler forebyggende arbeid inn i tre grupper. Primær forebygging som er rettet mot befolkningen generelt, sekundær forebygging som er rettet mot risikogrupper og tertiær forebygging som er rettet mot grupper med identifiserte problemer. (HFK 2016, s.17)

Forebyggende tiltak som blir spesielt pekt på, er å forsikre alle barn en god oppvekst, sørge for at de ikke faller utfor skole og arbeidslivet, en god integreringspolitikk spesielt rettet mot innvandrere ungdom, bruke barnevernet som et viktig redskap for å sikre god hjelp og omsorg til barn og unge, (HFK 2016, s.18) hindre utvikling av psykiske problemer hos unge ved hjelp av gode helsetjenester og helsesøster ordning på skoler, og slå hardt ned på mobbing.

2.4 Tidligere studier

Table 2-Litteratortabell over tidligere studier på emne Kriminalitet

<u>Tittel</u>	<u>Forfatter(e)</u>	<u>År</u>
<u>Willingness-to-pay for crime control programs</u>	<u>Cohen, Rust, Steen & Tidd</u>	2004
<u>Casual model of fear of crime among people in Bangkok</u>	<u>Prechathamwong & Rujiprak</u>	2018
<u>Coping with crime: Individual and Neighborhood Reactions</u>	<u>Skogan & Maxfield</u>	1981
<u>Fear of crime: A review of the literature</u>	<u>Hale</u>	1996
<u>Kriminalitetens kostnader: en undersøkelse om tyverikriminalitetens kostnader og et anslag over kriminalitetens kostnader</u>	<u>Bakke</u>	2011
<u>Straffenivået og folks holdninger til straff i Norge</u>	<u>Olaussen</u>	2010

Tema kriminalitet i Norge er som nevnt ikke forsket på i stor grad fra før. Det er gjennomført noen få studier på emnet med forskjellige perspektiver. Bakke (2011) forsøkte å estimere de faktiske kostandene ved kriminalitet i Norge, og Olaussen (2010) studerte den norske befolkningens preferanser og kunnskap knyttet til straffenivåer. Likevel er det en rekke studier knyttet til kriminalitet i mange andre land. Cohen et al. (2004) forsket på betalingsvillighet knyttet til rehabiliteringsprogrammer ved hjelp av CV metoden i USA.

Willingness-to-pay for crime control programs (Cohen et al. 2004) rapporterer en ny metodikk for å estimere ”kostnader knyttet til kriminalitet”. CV-metoden blir anvendt for å estimere offentlighetens betalingsvillighet ovenfor rehabiliterings programmer. Denne artikkelen ligger i grunn for masteroppgaven gjennomført på UiS angående samme tema, og har vært videre inspirasjon for forskningen i denne oppgaven. I studiet til Cohen blir et representativt utvalg på 1300 innbyggere i USA undersøkt. En typisk husholdning var villig til å betale mellom 100-150 dollar per år for kriminalitets forhindrende programmer, som reduserte spesifikke lovbrudd med 10 % i deres lokalsamfunn, der andelen de var villig til å betale økte etter alvorlighetsgraden av lovbruddet. Disse tallene impliserte at den marginale betalingsviljen var 25 000 dollar per tyveri, 70 000 dollar per seriøse overgrep, 232 000 per væpnet ran, og 237 000 per seksuelle forbrytelser og 9,7 millioner per drap. Studien konkluderte blant annet med at ulike demografiske variabler hadde en betydning, blant annet hudfarge, der mørkhudede var mer villig til å betale enn lyshudede generelt. De med høyere inntekt var villig til å betale mer enn de med lavere inntekt.

Mulig folk misforstod den faktiske risikoen eller konsekvensene av å bli offer for urettferdig behandling (victimization). Resultatene kunne vært annerledes av å beskrive risikoen knyttet til dette til respondentene. Forskernes tilnærming fokuserte på å finne ut hva offentligheten oppfattet som risiko, men en alternativ måte er å se på den faktiske risikoen.

”Casual model of fear of crime among people in Bangkok” er et studiet utført av Prechathamwong og Rujiprak (2018). Ved bruk av kvantitativ forskningsmetode utforsket de frykten-for-kriminalitet nivået blant befolkningen i Bangkok. De hadde et utvalg omfattende 960 innbyggere, boende i forskjellige områder i Bangkok. Resultatene av studien viste at kvinner viste sårbarhet og risikooppfattelse knyttet til frykten for kriminalitet i større grad enn menn. Videre viste resultatene at de som hadde vært utsatt for kriminalitet tidligere også hadde en større frykt for kriminalitet.

Wesley G. Skogan og Michael G. Maxfield skrev en bok på emnet ”Coping with crime: Individual and neighborhood reactions (1981). I boken blir det forsket på hvordan byboere i Chicago, Philadelphia og San Fransico takler frykt og problemer knyttet til kriminalitet. Hovedbudskapet i studie er at frykt er en konsekvens av kriminalitet, men en indirekte konsekvens. Det ble gjennomført flere tusen intervjuer der fokuset lå på hvordan de ulike menneskene evaluerte kriminalitet og hvilke tiltak de selv gjennomførte for å unngå å bli

utsatt. De intervjuet også ulike lokale ledere og fulgte med på hvilke nyheter som ble lest av sine informanter i media. Ved hjelp av disse kildene tar boken for seg forholdet mellom kriminalitet, frykt og reaksjoner på kriminalitet.

Begrensningene Skogen og Maxfield stod over, var at lite forskning hadde blitt gjennomført på emne, det var vanskelig å vite hvor mye kriminalitet som finnes, hva folk velger å gjøre, hvordan de reagerer på kriminalitet. Det var også stor usikkerhet når det kommer til hvem ofrene er.

Hale skrev en litteratur gjennomgang på emnet frykten for kriminalitet.

Hovedproblemstillingen i forskningen var at det fortsatt var stor utilstrekkelighet når det kom til måling av frykt, manglende nøyaktig måleenheter tilgjengelig.

Alle nevnte studier har interessante tilnærminger og resultater, og inspirerer, motiverer og tilføyer vesentlig kunnskap til denne forskningen. Studiene oppfordrer blant annet til videre forskning på emne. Likevel er det lite som tilsier at noen har forsket på akkurat samme tematikken som blir tatt opp i dette studiet.

3. Teori

I dette kapittelet blir anvendt teori presentert og forklart. Oppgaven bygger på mikroøkonomisk teori i form av preferanse- og nytteteori, og betalingsvillighetsteori. Både preferanse- og nytteteori og betalingsvillighets teori blir forsøkt forklart, videre blir relevans og kritikk knyttet til teoriene presentert.

3.1 Konsumentens preferanse- og nytteteori

En konsuments nytte kan defineres som et subjektivt mål på tilfredsheten han eller hun oppnår ved å konsumere en bestemt mengde av et gode eller en tjeneste. Nytte i økonomisk teori kan deles inn i kardinal og ordinal nytteteori. Kardinal nytteteori er basert på at nytten av å konsumere et gode eller tjeneste kan måles. Ordinal nytteteori tar for seg problemstillingen der nytte ikke kan direkte måles i numeriske verdier, men at nytten av goder eller tjenester kan rangeres ved bruk av tall. Tallene vil kun si noe om rangeringen av preferansene til konsumenten, men ikke noe om hvilken grad av intensitet preferansene har.

Preferansene til konsumenten forteller oss hvilken kombinasjon av goder eller tjenester konsumenten vil foretrekke. Konsumentens preferanser presenteres ved hjelp av en nyttefunksjon. Selv om nytten i seg selv ikke er målbar kan nyttefunksjonen forsøke å beskrive nytten. (Andreassen, Bredesen & Thøgersen, 2016, s.185-186)

For å sikre rasjonelle valg i modellen, må to aksiomer være oppfylt. *Determinerthetsaksiomet* går ut på at konsumenten må ha evnen til å sammenligne og rangere ulike kombinasjoner av goder og tjenester. Skal konsumenten rangere to goder 1 og 2, har konsumenten tre valg. Enten rangere gode 1 over gode 2, eller gode 2 over gode 1, eller være indifferent mellom gode 1 og gode 2. Det vil si at konsumenten verken prefererer gode 1 over gode 2, eller gode 2 over gode 1, men synes at de er likestilte.

Transitivitetsaksiomet handler om at konsumentens preferanser er konsistente. Hvis konsumenten nå har et valg mellom tre goder, og prefererer gode 1 over gode 2, og gode 2 over gode 3. I dette tilfellet må vedkommende også preferere gode 1 over gode 3 for at preferansene skal anses som konsistente.

Dersom disse to betingelsene er oppfylt kan nyttefunksjonen brukes til å representere preferansene til konsumenten, og vi sikrer rasjonalitet hos konsumenten. (Andreassen et al., 2016, s.187)

Konsumet til et individ av ulike offentlige og private markedsprodukter, som representerer konsumentens nytte kan bli uttrykt ved hjelp av nyttefunksjonen U .

$$U = U(x, q)$$

Hvor $x = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ som referer til de ulike mengdene av et gode eller tjeneste i markedet, og $q = (q_1, q_2, \dots, q_n)$ representerer de eksogene faktorene av offentlige goder og tjenester. I dette tilfellet representerer q bedre livskvalitet i henhold til mindre kriminalitet i samfunnet. Konsumenten velger en kombinasjonen av goder og tjenester som er innenfor budsjettet til konsumenten, og maksimerer nytteverdien. Budsjettet til konsumenten avhenger av egen inntekt I , og markedsprisen på kombinasjonen av goder og tjenester. Dermed kan nyttemaksimeringsproblemet bli uttrykt som følgende:

$$U = U(x, q) \text{ subject to } px < I.$$

Hvor $p=(p_1, p_2, \dots, p_n)$ tilsvarer prisen av x . Ved å løse nyttemaksimeringsproblemet, får vi et sett med Marshallian etterspørsels funksjoner som viser konsumentenes overskudd.

Konsument overskudd holder inntekten konstant mens den måler individets fordeler.

$$x^*=x(p,q,I)$$

x^* representerer den optimale mengden av et markedsprodukt, gitt kombinasjonen av p , q , og I .

3.1.1 Anvendelse av teorien

Kriminalitetsforebyggende tiltak, trygghetsfølelse og frihet vil falle under kategorien tjenester. De kan ikke defineres som et fysisk gode i seg selv, men er tilstander man kan oppnå ved utførelse av tjenester. I forskningen er det sentrale tema å lære om befolkningen i Norge sine preferanser når det kommer til egen trygghet som igjen er avhengig av ulike tiltak som blir gjennomført av staten, eller andre menneskers handlinger.

Forskningen baserer intervju spørsmålene på å få informantene til å rangere følelser som trygghet, preferanser angående straffenivå i Norge, ulike kriminalitetstyper og videre.

Intervjumetoden blir brukt for å få innsikt i preferansene uten å bruke numeriske verdier, dette på grunn av følelser og oppfatninger er vanskelig å måle i en felles enhet.

3.1.2 Kritikk

I det virkelige liv er det ikke alltid like enkelt, og en kan påstå at et menneske aldri kan være hundre prosent rasjonelt i alle valg en står over. Teorien gir en generell fremstilling av virkeligheten men vil ikke alltid stemme grunnet rasjonalitets aspektet.

3.2 Betalingsvillighet

En måte som er mulig å måle preferanser på i numeriske verdier, er ved å bruke betalingsvillighet som måleenhet. De godene eller tjenestene konsumentene rangerer over andre goder og tjenester, vil konsumentene være villig til å betale mer for å konsumere.

Ved bruk av direkte undersøkelser, blir informanter spurt om hvor mye de er villige til å betale for et produkt. I indirekte undersøkelser, vil informantene bli bedt om å rangere på ett sett og vis, godekombinasjoner for å etablere en preferansestruktur som videre kan brukes til å

derivere betalingsvilligheten. Et eksempel på indirekte undersøkelsesmetode er diskret valganalyse. (Breidert, Hahsler & Reutterer, 2006, s.9)

Det velferdsøkonomi handler om er å allokere ressursene i samfunnet effektivt, slik at hvert individ i samfunnet kan maksimere sin velferd. Å evaluere velferds effekten hos mennesker er vanskelig, typisk tas det utgangspunkt i informasjon om betalingsvilligheten til informanter. Betalingsvilligheten er estimert fra preferansene avslørt av lønn eller markedet. Man kan og bruke preferanser angitt i det hypotetiske betingede markedet.

Grunnet ufullkomne markeder og manglende data som tillater for robuste estimater basert på avslørte preferanser, har økonomer brukt angitte preferanser for å evaluere ikke-markedsrettet goder. Angitt preferanse litteratur har økt betraktelig over de siste tiårene, og CV-metoden (contingent valuation) har fått en sentral rolle innen evaluering av ikke-markedsrettet goder, spesielt innen miljø økonomi.

En CV undersøkelse fremkaller et individs maksimal betalingsvillighet for et gitt gode. Det er antatt at et individ vil maksimere nytte underlagt inntekt, I.

Grunnen til å bruke betalingsvillighet (WTP) fremfor akseptvillighet (WTA) er fordi vi undersøker en økning i nytten fra et lavere eksisterende nyttenivå.

3.2.1 Anvendelse av teori

I studiet blir teorien bak betalingsvillighet brukt i enkelte anledninger. Det blir ikke utført en CV undersøkelse, men informantene blir spurt om de er villige til å gi opp goder eller tjenester, eller betale ekstra skatt for å finansiere et rehabiliteringsprogram og bygge et nytt fengsel. Informasjonen vedrørende betalingsvilligheten til informantene blir brukt for å analysere og sammenligne om informantene er villige eller ikke villige til å betale for det overnevnte. Hovedfunksjonen til informasjonen om betalingsvilligheten er å opptre som grunnlaget for videre spørsmål angående motivasjonen som foreligger bak valgene til informantene.

3.2.2 Kritikk

Denne metoden antar at individer har sammenhengende og ikke-vilkårlige sett med preferanser, når det som regel ikke er slik i realiteten. Responsene til betalingsvillighets

studier er ofte utsatt for flere skjevheter, inkludert unødvendige hint, hvor informantene blir påvirket av den induerte prosedyren som fører til unøyaktige og uærlige svar.

4.metode

I følgende kapittel vil det bli forsøkt å forklare og rettferdiggjøre valget av metode. Det vil bli redegjort for prosessen rundt innsamling av data og valg av forskningsdesign. Til slutt vil valget av metode bli diskutert, og det vil bli gitt redegjørelse for validitet og reliabilitet i forskningen.

4.1 Valg av metode

Ved datainnsamling har man hovedsakelig to metoder, feltundersøkelse og skrivebordsundersøkelse. Ved å benytte feltundersøkelser, går man selv ut og samler inn data ved hjelp av eksempel intervjuer, spørreskjema og lignende også kalt primærdata. Ved skrivebordsundersøkelser bruker man data som allerede er innsamlet, altså sekundærdata.

Man kan og skille mellom to typer metodedata, kvalitativ metodedata og kvantitativ metodedata. Kvalitativ metode er opptatt av å studere egenskaper og kjennetegn ved fenomenet, mens kvantitativ metode er opptatt av måling i tall.

Forskningen i denne oppgaven er basert på et tidligere studiet av Cohen et al., som benyttet kvalitativ forskningsmetode og herunder CV-metoden. Videre bygget en masteroppgave fra UiS på studiet til Cohen et al., der de også benyttet kvantitativ metode for å samle inn data innenfor samme tema. De samlet inn data ved hjelp av spørreskjema med flere svaralternativer for å finne ut hva folks oppfattelser og tanker rundt kriminalitet og straff var, og betalingsvilligheten for å redusere kriminalitet. Denne oppgaven tar for seg tilsvarende tematikk på et dypere nivå, der målet er å finne ut av hva tankene bak enkeltpersoners svar er, hva de har tenkt og hvilke preferanser og motiver de har tilkoblet kriminalitet. Derfor har valget falt på kvalitativ metode, herunder dybdeintervju for å anskaffe svar.

” Qualitative reasearch is a form of social inquiry that focuses on the way people interpret and make sense of their experiences and the world in which they live in” - Holloway 1997: 2

Som det nevnes i sitatet av Holloway, så er det nettopp dette som legges i grunn for at valg av metode falt på kvalitativ forskningsmetode. Det oppgaven tar for seg, og er opptatt av, er å finne ut hvordan mennesker tolker og oppfatter egne erfaringer i samfunnet i dag.

Ved hjelp av feltundersøkelse med dybdeintervju får man ikke bare direkte svar på spørsmål men også tanker og meninger rundt svarene. Det ga også mulighet for å studere og observere intervjuobjektene i deres omgivelser. Ved bruk av tall og statistikk kan man miste viktig informasjon som beskrivende informasjon. I de fleste tilfeller taler ord mer enn tall (Dalen, 2011).

4.2 Forskningsdesign

Intervju er en sentral metode for datainnsamling under kvalitativ metode. Designe og utføre et intervju er en utfordrende oppgave, som krever mye tid og oppmerksomhet. Et intervju i kvalitativ forskning skal være en samtale mellom intervjuer og informanter, hvor intervjuer spør spørsmål og informanten informerer. Målet er å replikere en naturlig samtale under forsknings omgivelser. Det grunnleggende emne i forskningsintervju er perspektivet til informanten som blir sett på som svært meningsfull. For et intervju gjør det mulig for forskeren å samle kompleks dybde informasjon fra informantene. Fokuset i et intervju er ikke nødvendigvis å spesifikke svar på spørsmål, men å utvikle en forståelse og tolkning av mennesker og situasjoner. Informasjonen som blir innhentet kan brukes til å forstå tanker, holdninger, følelser og hva mennesker har til felles. (Savin-Balden & Major, 2013, s. 357-358)

4.3 Prosessen

Figure 2 - Forskningsprosessen

Figur 2 illustrerer forskningsprosessen til forfatteren, og i følgende underkapitler vil det bli

gitt en detaljert beskrivelse av hvert steg i prosessen.

4.3.1 Utarbeidelse av intervjuguide

Etter å ha studert relevant teori, bakgrunn og studier om kvalitativ metode, ble intervjuguiden forsiktig utarbeidet. Den tidligere forskningen ”Willingness to pay for crime control programs” (Cohen et al., 2004) inspirerte til at et spørreskjema ble inkludert i intervjuguiden. Spørreskjema ble inkludert for å sikre et videre grunnlag for spørsmålene i selve intervjuet.

Videre ble spørsmålene i intervjuet basert på de tre elementene som blir nevnt i et av forskningsspørsmålene. Spørsmålene er utarbeidet slik at informanten får uttrykt sine følelser og oppfatninger om de tre elementene; rettferdighet, gjengjeldelse og straff. Forebyggende tiltak er også en sentralt dimensjon i forskningen, dermed er noen av spørsmålene utformet for å samle inn tanker rundt dette.

4.3.2 Valg av informanter

Intervjuobjektene er fire ungdomspolitikere og fire ”vanlige” studenter. Ved utførelse av feltundersøkelsene var det naturlig å intervju de ulike intervjuobjektene på kontorene deres og hjemme hos de for å få observert deres daglige omgivelser, noe som ble sett på som svært fordelaktig. Fordelen var å ikke bare kun få tilgang til spørsmål og svar men også muligheten til å observere informantene i deres naturlige elementer, og dette hjalp til med å få ett mer helhetlig bilde og forståelse av de forskjellige personene.

Oppgaven tar for seg fire informanter fra fire ulike ungdomspartier. For å prøve å representere norsk politikk best mulig har informantene blitt valgt fra Sosialistisk ungdomsparti (SU), Arbeidernes Ungdomsfylking (AUF), Unge Høyre(UH) og Fremskrittspartiets ungdom (FPU). Slik blir sosialisme, sosialdemokrati, konservatisme og liberalisme representert så godt som mulig.

”Vanlige” studentene ble valgt på bakgrunn av politisk ståsted. Her for å finne ut om deres syn samsvarer med politikernes. De opererer som en kontrollgruppe i forskningen.

4.3.3 Datainnsamling

Det ble tatt i bruk semistrukturert intervju. Intervjuguiden inneholdt ti spørsmål, som ble lagt til grunn. Poenget var å få til en frittflytende samtale der intervjuobjektene hadde mulighet til

å snakke om alle sine tanker og følelser rundt tema. Intervjuguiden ble lagt til grunn slik at den kunne bli brukt om spørsmålene ikke ble besvart gjennom denne samtalen, eller hvis samtalen stoppet opp. Her var det merkbart forskjell mellom ungdomspolitikere og de vanlige studentene. Politikerne var mer engasjert i tema, og hadde mange tanker og meninger å dele, noe som fikk konversasjonen til å flyte litt friere. Mens kontrollgruppa var smånervøse, usikre på om de svarte “rett”, og her ble intervjuguiden brukt hyppigere.

I tillegg ble intervjuobjektene helt i starten av intervjuet presentert et kort spørreskjema. Dette var ett sett spørsmål som dannet grunnlaget for videre spørsmål, som alle måtte besvare. Etter hvert intervju ble intervjuene gått gjennom nøye, det ble sett på hva som kunne forbedres og hva som fungerte som det var. Slik at neste intervju kunne bli enda bedre.

4.3.4 Analyse

For å analysere datamateriale var det naturlig å transkribere intervjuene. Videre ble informasjonen fra spørreskjema og deler av intervjuene satt opp i hvert sitt skjema i excel. De seks spørsmålene stilt i spørreskjema ble ordnet strukturert inn i et skjema slik at det var enkelt å analysere og sammenligne funnene. Intervjuene ble på sin måte kodet, og delt i dimensjoner, slik at informasjonen ble ordnet oversiktlig i et skjema. Dette gjorde analyse og tolkning av informasjonen enklere.

4.3.5 Konklusjon

Ved hjelp av teori og analyse blir det mulig å tolke informasjonen og komme til en konklusjon i forskningen. Konklusjonen blir presentert i kapittel 7.

4.4 Validitet og reliabilitet

Validitet handler om hvor godt målene av det som skal måles passer. Validitet skal gjenspeile realiteten, og en studie med validitet vil samsvare med virkeligheten. I og med at oppgaven er basert på menneskers oppfatninger, tanker og preferanser, vil dataen hentet fra forskningen samsvare med de intervjuobjektene som er blitt valgt, og deres realitet. Det kan muligens ikke generaliseres for hele befolkningen i Norge, med tanke på at informantene er bosatt i Stavanger og er i aldersgruppen tjuetre til tjuesyv år. Ved inkludering av forskjellige demografiske og geografiske grupper, kunne resultatene muligens blitt annerledes.

Oppgaven tar for seg et smålig sårt tema for noen, og noen har nok sterkere meninger enn andre og vil la følelsene overstyre i svarene sine. Andre tørr muligens ikke å svare ærlig, og bli nervøse i en setting der alt en sier blir tatt opp på bånd. Blant annet er det i dagens samfunn ikke alltid akseptert å ha visse syn på saker, syn som kan anses som politisk ukorrekt, og her vil nok noen prøve å svare det de tror er akseptabelt fremfor det som egentlig er sannheten. Alt i alt er dybdeintervju en svært populær metodisk tilnærming for å anskaffe nødvendig data, og noen ganger også den eneste fortrolige (viable) kilden til informasjon. (Creswell, 2009) Intervjuet ble hele tiden holdt fritt, og ble ikke prøvd styrt i noen retning, forskningen var ute etter informantenes egne syn. Derfor kan en påstå at problematikken ovenfor ble dempet til en grad. Informantene ble og informert om at ingen svar var gale, noe som og kunne dempet problematikken ovenfor.

Under kvalitativ metode finner man alltid problematikken med grundig forskning. (Creswell, 2009; Yin, 2014). Problematikken går ut på at forskningen kan mangle dybde, bestå av vag data, partisk syn, og manglende grunnlag for generalisering.

I oppgaven prøvde intervjuer og holde seg så upartisk som mulig, men grunnet at noen spørsmål måtte forklares, kunne man oppfatte de enkelte spørsmålene som overskygget av egne syn og forklaringer. Kontrollgruppen ble valgt på grunnlag av at intervjuer hadde en viss kunnskap angående disse informantene fra før, og visste hvilket politisk ståsted de hadde fra før. Dette var for å ikke røpe til kontrollgruppen hvorfor akkurat de ble valgt ut til intervjuet. Politisk ståsted er et intimt valg, så her var det naturlig at de valgte var nære venner av intervjuer. Dette førte videre til at muligens ikke alle intervjuobjektene tok intervjuet like seriøst som de muligens hadde gjort hvis en fremmed hadde intervjuet dem. Profesjonalismen vek litt i denne sammenheng. Men på den annen siden hadde det og en positiv effekt, i og med at intervjuobjektene følte de kunne være mer ærlig ovenfor intervjuer, og intervjuene ble ikke sett på som like skummelt som det eventuelt kunne ha vært.

5.Analyse

I dette kapittelet blir resultatene fra datainnsamlingen presentert. De forskjellige resultatene blir gitt ved hjelp av både figurer og tekst. Hver figur blir videre forklart og analysert.

5.1 Avkrysningskjema

I dette avsnittet blir resultatene fra avkryssningsskjemaet som ble utdelt i begynnelsen av hvert intervju, presentert i en tabell, forklart og analysert. Avkryssningsskjema bestod av de seks følgende spørsmålene.

1. Hvilke politiske saker synes du er viktigst å prioritere i offentlige budsjetter?
2. På en skala fra 0(svært uviktig) til 5(svært viktig), hvor viktig er kriminalpolitikk for deg og din husholdning?
3. Hvilket av utsagnene nedenfor samsvarer best med ditt syn på det generelle straffenivået i Norge?
4. Hva synes du burde være de viktigste kriminalpolitiske satsningsområdene i Norge?
5. Hvor ofte vil du si at du bekymrer deg for at du, eller noen i din familie, skal bli utsatt for en kriminell handling?
6. Hvordan vil du rangere de ulike kriminalitetene fra 1-7? (1 = Lite alvorlig til 7 = svært alvorlig)

Table 3 - Avkryssningsskjema

Avkryssningsskjema		Spørsmål 1	Spørsmål 2	Spørsmål 3	Spørsmål 4	Spørsmål 5	Spørsmål 6
Sosialistisk Venstre Parti	Politiker	✗	4	Passe	(Fokusere på) Forebyggende tiltak	Aldri	Seksuelle forbrytelser
	"Vanlig" student	✗	3	Passe	(Fokusere på) Forebyggende tiltak	Månedlig	Seksuelle forbrytelser
Arbeiderpartiet	Politiker	✗	4	Lavt	Rehabilitering i fengsel	1-2 ganger i året	Seksuelle forbrytelser
	"Vanlig" student	✗	3	Passe	Alternativ behandling av straffedømte	Aldri	Seksuelle forbrytelser
Høyre	Politiker	✗	4	Lavt	Rehabilitering i fengsel	1-2 ganger i året	Seksuelle forbrytelser
	"Vanlig" student	✗	3	Lavt	Alternativ behandling av straffedømte	1-2 ganger i året	Seksuelle forbrytelser
Fremskrittspartiet	Politiker	Kriminalitetsbekjempelse	5	Lavt	Økt straff for voldsforbrytere	1-2 ganger i året	Seksuelle forbrytelser
	"Vanlig" student	Kriminalitetsbekjempelse	5	Lavt	Soning av fengselsstraff i den dømtes hjemland	Månedlig	Seksuelle forbrytelser

I tabell 3 blir resultatene fra spørreskjema presentert. Spørsmål 1 omhandler om informantene anser kriminalitetsbekjempelse som en av de sakene som bør bli prioritert i offentlige budsjetter. Kun informantene som representerer FRP valgte å svare at de prioriterte kriminalitetsbekjempelsene som en av de viktigste sakene i offentlige budsjetter, på spørsmålet. På spørsmålet om kriminalpolitikk var viktig for "deg og din husholdning" på en

skala fra 1-5, var ingen av svarene under 3. På spørsmålet om straffenivå svarte fem av åtte informanter at nivået i Norge er for lavt, og de resterende tre, at det var akkurat passe. Spørsmål fire omhandlet hvilke kriminalpolitiske satsningsområder som var viktigst, her var responsen litt forskjellig, se vedlagt spørreskjema (Vedlegg 1). På Spørsmålet om bekymring angående det å bli utsatt for kriminelle handlinger, var det ingen som sa de bekymret seg mer enn månedlig. Siste spørsmål gikk utpå å rangere ulike kriminaliteter på en skala fra 1-7, der 7 representerer høyest alvorlighetsgrad. Her rangerte hver eneste informant seksuelle forbrytelser som den alvorligste kriminaliteten av alle syv svaralternativer.

5.2 Intervjuene

Her vil det bli gitt en oversikt av resultatene fra alle intervjuene samlet.

På grunnlag av intervju spørsmålene, blir responsene berørende fengselsstraffens hensikt oppført i en tabell. Tabellen er ikke kun basert på ett spørsmål, men på bakgrunn av responsene til flere av spørsmålene. Responsene blir delt inn i fire dimensjoner:

1. Avskrekkende: Fengselsstraff skal ha en skremmende effekt.
2. Inkapasitering: Fengselsstraff skal ha en forhindrende effekt, der forbryteren blir fratatt muligheten til å begå kriminalitet.
3. Rettferdighet: Fengselsstraff skal yte rettferdighet ovenfor offeret.
4. Rehabiliterende: Fengselsstraff skal ha som mål å rehabilitere kriminelle til et samfunnsnyttig og verdig liv etter endt soning.

Table 4 - Motivasjon bak straff

		Analyse dimensjoner			
		Dimensjon 1: Avskrekkende	Dimensjon 2: Inkapsitering	Dimensjon 3: Rettferdighet	Dimensjon 4: Rehabiliterende
Sosialistisk Venstre Parti	Politiker	✗	✗	✗	✓
	"Vanlig" student	✗	✓	✗	✓
Arbeiderpartiet	Politiker	✓	✓	✓	✓
	"Vanlig" student	✗	✓	✓	✓
Høyre	Politiker	✓	✗	✗	✓
	"Vanlig" student	✓	✗	✗	✓
Fremskrittspartiet	Politiker	✓	✓	✓	✗
	"Vanlig" student	✓	✓	✓	✗

Tabell 4 er en tabell som representerer de ulike informantenes syn på hvilke dimensjoner fengselsstraff bør omfatte. Det første man legger merke til er at seks av åtte informanter mener at fengselsstraff bør ha en rehabiliterende effekt. Videre er det delte meninger om fengselsstraff bør virke avskrekkende, inkapsiterende og yte rettferdighet for offeret med henholdsvis fem, fem og fire kryss.

I intervjuene kom det frem at grunnen til at både ungdomspolitikere fra FPU og "vanlig student" FRP ikke tenkte hensikten bak fengselsstraff hovedsakelig var rehabilitering. De var ikke negative til konseptet. Begge mente at hovedfokuset burde ligge på de tre andre elementene. Ungdomspolitikeren fra FRP påpekte under sitt intervju at han ikke følte at alle mennesker var mulige å rehabilitere. Spesielt de som hadde utført grovt alvorlige kriminelle handlinger. De mente han var en fare for samfunnet uansett. "Vanlig student" FRP på sin side mente at forbrytere hadde det alt for godt i norske fengsler, og hovedfokuset hans var at fengslene i Norge bør opptre som avskrekkende.

"Fengsel skal være litt tøft og, ikke bare legge til rette for at de kriminelle får det lettest mulig."

– "vanlig student" FRP

Videre blir spørsmålene i forbindelse med betalingsvillighetsscenarioene framstilt i en tabell.

Scenario 1: Myndighetene foreslår et rehabiliteringsprogram som reduserer det generelle kriminalitetsnivået med 30 % i Stavanger per år. Hadde du vært villig til å gi opp noe for å finansiere dette programmet?

Scenario 2: Myndighetene foreslår å bygge et nytt fengsel, slik at flere kriminelle kan settes bak lås, og dermed også redusere fengselskøer. Hva ville du vært villig til å gi opp for å finansiere dette prosjektet?

Table 5 – Scenario 1 & Scenario 2

		Scenario 1	Scenario 2
Sosialistisk Venstre Parti	Politiker	✓	✗
	"Vanlig" student	✓	✓
Arbeiderpartiet	Politiker	✓	✓
	"Vanlig" student	✓	✗
Høyre	Politiker	✓	✗
	"Vanlig" student	✓	✗
Fremskrittspartiet	Politiker	✗	✓
	"Vanlig" student	✗	✗

I tabell 5 blir informantenes betalingsvillighet (i form av offentlige goder og ekstra skatt) i henhold til scenario 1 og 2 presentert. Her kan vi se at kun informantene fra FRP ikke er villige til å betale for et rehabiliteringsprogram. Når det gjelder senario 2 er kun tre informanter villige til å betale. ("vanlig student SV, politiker AP og politiker FRP.") For senario 1, så samsvarer responsen til politiker FRP og "vanlig student FRP" med figur 5.2, der de begge svarte at rehabilitering ikke var så viktig i henhold til formålet bak straff. Når det kommer til senario 2, kan vi se at de som har sagt seg villige til å betale har lagt fokus på at fengsel skal virke inkapasiterende og fjerne kriminelle fra gata slik at samfunnet kan oppfattes tryggere. Dette kan blant annet være en av grunnen til at nettopp disse tre informantene har sagt seg villig til å betale for et nytt fengsel.

Seksuelle forbrytelser var alternativet i avkryssningsskjema figur 5.1 som ble rangert høyest av absolutt alle kriminalitetene. I intervjuene hadde informantene meget sterke meninger rundt tema. Det ble nevnt flere ganger at offeret for en seksuell forbrytelse fikk store konsekvenser, og at livet til denne personen trolig ble ødelagt. Det ble også videre nevnt av flere at gjerningspersonen av en slik kriminalitet burde få meget streng straff, og at slike kriminaliteter i Norge ofte fikk for lav straff.

Straffenivå i Norge ble sett på som enten for lavt eller akkurat passe. Mange nevnte at det generelt var passe men i flere situasjoner oppfattes straffenivået som for lavt.

På spørsmål angående trygghet, svarte alle informantene at de følte seg ganske trygge i Norge. De fleste rangerte trygghet som svært viktig, og de som ikke gjorde dette sa det var på grunn av de allerede følte seg trygge i Norge. Under tiltak som kunne gjøre hverdag tryggere responderte flere at det var lite som kunne gjøres, mens noen nevnte bedre psykisk helse tilbud og mer synlig politi.

Angående å vitne kriminalitet eller oppleve det selv, eller at bekjente hadde vært utsatt for det, var responsene både like og ulike. De fleste hadde opplevd å vitne eller kjenne noen som hadde blitt utsatt for slåssing på byen eller fyllekjøring. Politiker fra AP svarte at en venninne hadde blitt utsatt for voldtekt og at dette påvirket henne veldig. Politiker fra FRP og ”vanlig student” fra SV svarte at de hadde vitnet eller at bekjente hadde vært utsatt for ran. Politiker fra SV kjente flere som hadde vært utsatt for seksuell trakassering og noen til og med seksuell overgrep, noe han mente motiverte og engasjerte han mer til å kjempe for en bedre politikk på dette området.

Å prioritere kriminalitetsbekjempelse i offentlige budsjetter var ikke en viktig sak for flertallet av informantene. Igjen skilte informantene fra FRP seg ut med å være de eneste som prioriterer kriminalitetsbekjempelse. Politiker fra FRP uttalte seg slik angående spørsmålet om han kriminalitetsbekjempelse var viktig når han som ung valgte å engasjere seg i FPU,

”Ja, det synes jeg. Det er egentlig ikke så unaturlig heller fordi kriminalitetspolitikk er ett av de viktigste områdene for Fremskrittspartiet. Det er det området vi er mest tydelige på at vi ønsker forandring.”

– politiker FRP

Spørsmålet om fyllekjøring ble spurt for å se hvordan informantene oppfattet mindre alvorlige lovbrudd. Alle informantene svarte at de hadde prøvd å hindre personen som fyllekjørte men ingen ville anmelde forholdet. Det ble også stilt ett spørsmål angående hva verdien av personskade er. Det ble sagt mye forskjellig, mange mente de psykiske skadene hadde en større verdi enn fysiske skader, og eventuelle økonomiske skader. Mens noen kom frem til at verdien av personskade ikke kunne verdsettes.

6.Diskusjon

Intervjuresultatene var meget interessante. Bare ved å se på figur 5.1, kan man se at informantene fra FRP skiller seg ut, både på spørsmål 1 og spørsmål 2. Dette er sentrale spørsmål i studien, og det interessante er at disse svarene samsvarer med FRP sin politikk. Videre gjennom intervjuet skiller denne gruppen seg igjen ut ved å være de eneste som ikke synes at fengselsstraffens hensikt bør være å fokusere på rehabilitering. Det er kjent at Fremskrittspartiet fører en hard kriminalpolitikk og responsene fra informantene våre står i stil.

Ser vi responsene fra Høyres informanter, ser vi og at disse samsvarer i en stor grad. De svarte at kriminalpolitikken var viktig, men ikke det de var mest opptatt av. Begge var villige til å betale litt for et rehabiliteringsprogram, i mens begge synes at det var statens oppgave å klare å finansiere ett nytt fengsel. En skatteøkning falt ikke så veldig i smak. Angående hensikten bak fengselsstraff var begge enige om at fokuset burde ligge på at straff skal virke avskrekkende og rehabiliterende.

Arbeiderpartiets informanter responderte noe ulikt gjennom hele intervjuet. Politiker fra AP var preget av sterke meninger og tanker, mens ”vanlig student” fra AP ikke ville uttale seg for mye om enkelte av spørsmålene fordi han følte han ikke hadde nok kunnskap til å oppgjøre seg en mening. Politikeren svarte at bekjente hadde vært utsatt for kriminalitet, og at dette hadde påvirket henne enormt. På den andre siden svarte ”vanlig student” at han ikke følte nærhet til problemstillingene fordi han selv aldri hadde opplevd noe kriminalitet. Dette kan ha ført til at responsene avvirket fra hverandre, og resultatet ble noe ulikt.

Informantene fra SV hadde likhetstrekk i sine svar, men noen ulikheter og. Begge var veldig opptatt at rettferdighet var viktig. Det at mennesker uansett kjønn, rase, legning, alder ble behandlet likt. Det som muligens skilte dem var at politikeren var åpenlyst feminist og svært fokusert på at minoriteter ikke skulle diskrimineres, og at deres rettigheter burde bli bedre i Norge. Intervjuet med ”vanlig student” gikk ikke like dypt inn på temaene i intervjuet, det kan godt hende at på et dypere nivå ville disse informantene vært enige, eller uenige.

Politikerne seg imellom viste seg å ha flere ulikhetstrekk. Under avkrysningsskjema var responsen til politikere fra SV, AP og H ganske like, mens FRP politikeren skilte seg ut. Videre under intervjuene kom det frem flere forskjeller. SV-politikeren fokuserte mye på at kriminalitetsbekjempelse ikke bare handlet om å igangsette synlige tiltak.

”Jeg ser på kriminalitet som en konsekvens av noe, og jeg synes det er viktig at vi da bruker penger og krefter på hva det er en konsekvens av; jo økonomisk ulikhet og fattigdom”

– Politiker SV

Gjennom hele intervjuet med SV-politikeren ser vi en rød tråd, som omhandler minoriteter, utsatte grupper og ulikhet. Videre kommer det og frem at han setter stort fokus på at hensikten med fengselsstraff bør være rehabilitering, og at rehabiliteringsmekanismen fungerer i større grad enn trusler (avskrekkende). Seksuelle forbrytelser, selve begrepet, definerer han som både ordbruk og fysisk kontakt, og me-too kampanjen blir hyllet fordi den tar opp et såpass seriøst tema, og setter fokus på det.

Ap-politikeren på sin side, retter fokus på voldtekt og rettferdighet. Hun påpeker at hun har hatt venner som har blitt utsatt for kriminalitet, og at det har hatt sin påvirkning. Under intervjuet hennes får man høre et preg av både bekymring for trygghet, gjengjeldelse og engasjement. Hun nevner også me-too kampanjen i likhet med SV-politikeren, men setter spørsmålstegn ved om den bare har hatt positiv effekt, eller om ringvirkningene har vært negative og. Hun påstår blant annet at kampanjen førte til at alvorlige seksuelle forbrytelser mistet sin verdi, i lys av at mange gikk ut i media og delte sine mindre alvorlige erfaringer.

Under intervjuet med Høyre-politiker, så får vi en generell tilnærming til emne. Han sier selv at kriminalitet ikke har vært et tema som har hatt stor betydning for han i politikken, og samtidig er han den eneste av politikere som har nevnt at han verken har vært utsatt for, eller

vært vitne til, kriminelle handlinger. Han nevner blant annet at han hadde vært villig til å godta en liten skatteøkning for å finansiere rehabiliteringsprogrammet, men at det kun er fordi han vet med sikkerhet at det vil redusere kriminalitet med 30% i Stavanger. (Se vedlagt intervjuguide). Dette kan implisere at han ikke nødvendigvis hadde vært villig til å betale for rehabiliteringsprogrammet dersom senarioet ikke tilsa at en reduisering på 30% hadde vært garantert. I likhet med sine med-politikere fra FRP og AP, synes han også at straffnivået er for lavt, og begrunner dette med at noen forbrytelser som i hans øyne er mindre alvorlige enn andre, får en hardere straff enn de forbrytelsene som er mer alvorlige.

”Ofte så ser vi at strafferammene er litt spesielle. Hvis du kopierer en 50-lapp, så er det mer alvorlig enn hvis du blir tatt for voldtekt. Det er en del sånne ting som ikke henger sammen med alvorlighetsgraden i den gjerningen du gjør”

– Politiker Høyre

Han er ikke alene om å mene dette, som sagt er politikeren fra FRP enig.

”Når du hører om noen som har begått et overgrep på for eksempel barn, eller voksne for den saksskyld, og du hører at de får en straff på gjerne 1-3 år, så blir jeg provosert. Da kjenner jeg at den handlingen som er begått, og de konsekvensene det har for offeret, og den straffen de får, ikke står i stil.”

– Politiker FRP

Videre gjennom intervjuet til politiker fra FRP merker man et stort engasjement og mye refleksjoner rundt tema. Han har svart at kriminalitetsbekjempelse og kriminalpolitikk er svært viktig for han, og dette merkes. Det blir flere ganger nevnt at straffen for en kriminell handling, bør være minimum den tiden offeret av handlingen bruker på å komme forbi det som han/hun har blitt utsatt for. Hensikten bak straff blir sagt at skal være avskrekkende, forhindrende og yte rettferdighet for offeret. Det blir påstått at ikke alle mennesker kan rehabiliteres, her menes de voldsforbryterne som har utført grove kriminelle handlinger. Han påpeker og at han ikke synes noe om at narkotika forbrytelser blir straffet så hardt som det gjør i dag. Dette står i stil med politikken og ideologien, liberalisme. Man kan og se at AP-politiker mener at akkurat slike forbrytelser bør få strengere straffer, salg av rusmidler, som samsvarer med Arbeiderpartiets politikk, dette er interessant å se.

6.1 Implikasjoner og begrensninger

Det er mye som kunne ha vært gjort annerledes. Tid var en tydelig begrensning, tid tatt i betraktning, ble kun åtte informanter valgt til studiet. Det kunne ha vært enda mer interessant med en politiker fra hvert parti i norsk politikk. Blant annet gjorde tid det umulig å ha intervjuer på et dypere nivå enn i studien, som kunne ha medbrakt mer tankevekkende resultater. Dette førte videre til at analysen av resultatene ble vanskeligere å utføre, mer materiale ville ha vært en fordel. Studiet i seg selv ga et fint helhetsinntrykk av menneskers, herav studenter i aldersgruppen 23-27 år sine oppfatninger og holdninger til kriminalitet.

7. Konklusjon

Intervjuene ga spennende resultater. Det var mange forskjellige og nye aspekter vedrørende kriminalitet som kom frem. Alle forskningsspørsmålene ble besvart. På forskningsspørsmål 1 angående hvordan befolkningen i Norge oppfattet kriminalitet, var det mange interessante svar. Ord som ble tilknyttet kriminalitet var skremmende, farlig, straff, vold, seksuelle forbrytelser, bryte loven, ulovlig. Felles for alle ordene som ble nevnt er at de er negativt ladd. Ingen av informantene hadde en positivt tilnærming til fenomenet kriminalitet.

Forskningsspørsmål 2 omhandlet hvilke elementer informantene oppfattet som viktige å fokusere på vedrørende hensikten bak straff. Her var det mange delte meninger, de fleste var enige om at alle de nevnte elementene var viktige, men at noen overskygget andre. Herav ble rehabiliterende effekt valgt av seks informanter. De andre elementene fikk henholdsvis 5, 5 og 4 stemmer. Så det er klart alle elementene på sin måte ble oppfattet som viktige.

På forskningsspørsmål 3, som gikk ut på forebyggende tiltak i henhold til kriminalitet, kom det tydelig frem at dette var positivt mottatt. Igjen var seks av åtte informanter villige til å betale for et rehabiliteringsprogram for kriminelle. For noen var motivasjonen bak dette å hjelpe kriminelle å bli bedre samfunnsborgere, og se verdien i mennesket, selv om han/hun hadde begått en kriminell handling. For andre handlet det om at de langsiktige kostandene for samfunnet ville bli redusert, i og med at et rehabiliteringsprogram ville føre til færre gjengangere, og dermed redusert kriminalitet i samfunnet.

Resultatene viste også en klar sammenheng mellom politisk ståsted, og holdninger og preferanser. Politikernes perspektiv gjenspeilte politikken til partiet de representerte, som videre ga synlige forskjeller politikerne seg i mellom.

Det mest interessante var at absolutt alle informantene var enige om at Norge var et svært trygt land å bo i, og at det er generelt lite kriminalitet i Norge.

7.1 Videre studier

Dette tema kan forskes på ytterligere, både kvalitativt og kvantitativt. Det kunne ha vært interessant som nevnt, å utvide informantgruppen, eller rett og slett endre demografi, eller geografi for å se om mennesker som bor i Oslo, som er en større by enn Stavanger, har andre preferanser vedrørende kriminalitet. Kvantitativt kan man forske på et større utvalg av mennesker, eller kun gå i dybden på preferanser omhandlende spesifikke kriminaliteter og lovbrudd.

8.Referanser

- Andreassen, V., Bredeesen, I. & Thøgersen, J. (2016) *Innføring i mikroøkonomi: For økonomisk-administrative studier* (2.utg.). Oslo: Cappelen Damm akademisk
- Arbeiderpartiet (u.å) Politi. Hentet fra <https://www.arbeiderpartiet.no/politikken/politi/>
- Bakke, J. (2011). Kriminalitetens kostnader: en undersøkelse om tyverikriminalitetens kostnader og et anslag over kriminalitetens kostnader.
- Bjørø, T. (2015). *Forebygging av kriminalitet*. Oslo: Universitetsforlaget
- Breidert, C., Hahsler, M. & Reutterer, T. (2006) A Review of Methods for Measuring Willingness-to-pay. *Innovative Marketing*. Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/242382759_A_Review_of_Methods_for_Measuring_Willingness-to-Pay
- Cohen, A. M., Rust, T.R., Steen, S. & Tidd, T. S. (2004). Willingness-to-pay for crime control programs. *Criminology*, 42(1), 89-110.
- Creswell, W. J. (2009) *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches* (3.utg.) California: Sage Publications, Inc.
- Criminal Justice Act 2003 (2003) Hentet fra https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/pdfs/ukpga_20030044_en.pdf
- Curiel, P.R. & Bishop, R.S. (2018) Fear of crime: the impact of different distributions of victimization. Hentet fra <https://www.nature.com/articles/s41599-018-0094-8>
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Hale, C. (1996) Fear of crime: A review of the literature. *International Review of Victimology* 4(1), 79-150. <https://doi.org/10.1177/026975809600400201>
- Institute for Criminal policy Research, Birkbeck University of London. (2014). World Prison Brief data. Hentet fra <http://www.prisonstudies.org/country/united-states-america>
- Justiskomiteens Innst. O. Nr. 72 (2004-2005)
- Olaussen, L. P. (2010). Straffenivået og folks holdninger til straff i Norge. *Institutt for kriminologi og rettssosiologi*. Hentet fra https://www.jus.uio.no/ikrs/forskning/prosjekter/holdningertilstraff/Rapporten_LPO.pdf
- Politiet (u.å) Om oss. Hentet fra <https://www.politiet.no/om/>
- Politiet (2017) Politiets innbyggerundersøkelse 2017. Hentet fra

<https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/innbyggerundersokelsen/innbyggerundersokelse-2017.pdf>

- Prechathamwong, W. & Rujiprak, V. (2018). Casual model of fear of crime among people in Bangkok. *Kasetsart Journal of Social Sciences*.
<https://doi.org/10.1016/j.kjss.2018.01.009>
- Savin-Baden, M. & Major, H. C. (2013). *Qualitative Reasearch: The essential guide to theory and practice*. (New York): Routledge.
- Skogan, G. W. & Maxfield, G. M. (1981). *Coping with Crime: Individual and Neighborhood Reactions*. Beverly Hills, California: Sage Publications, Inc.
- Smartt, U. (2006) *Criminal Justice*. London: Sage Publications, Ltd
- Statistisk sentralbyrå, (2018a) Anmeldte lovbrudd. Hentet fra
<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/lovbrudda/aar>
- Statistisk Sentralbyrå (2018b) Lovbrudd anmeldt etter type lovbrudd. Hentet fra
<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/lovbrudda>
- Tilley, N. (2009). *Crime Prevention*. Portland, Oregon: Willian Publishing
- Regjeringen (2013) Handlingsplan for forebygging av kriminalitet 2013-2016. Hentet fra
https://www.regjeringen.no/contentassets/fda931710c8d4ce9a5dee626ad93d649/handlingsplan-kriminalitetsforebygging_2013.pdf
- United States Sentencing Commission (u.å) An Overview of the United States Sentencing Commission. Hentet fra https://isb.ussc.gov/files/USSC_Overview.pdf
- Wikström, H. P. (2014). *Why crime happens: A situational action theory*. Hoboken: John Wiley & Sons, Ltd.
- Williams, W.J. (2007). *Foundations of Qualitative Reaserch: Interpretive and critical approaches*. Beverly Hills, California: Sage Publications, Inc.
- Yin K. R. (2014) *Case Study Reaserch: Design and Methods* (5.utg.). California: Sage Publications, Inc.

Vedlegg

Vedlegg 1 Avkrysnings skjema

Hvilke politiske saker synes du er viktigst å prioritere i offentlige budsjetter? (Velg inntil 4 saker som er viktige for deg og din husholdning.)

- Kollektivtransport
- Eldreomsorg
- Forskning
- Fattigdomsbekjempelse
- Likestilling
- Veinett
- Fornybar energi
- Fredsmekling
- Helse
- Sysselsetting
- Flyktninghjelp
- Utdanning
- Miljøvern
- Landbruk
- Kriminalitetsbekjempelse
- Familie
- Forsvaret
- Kultur
- Klima
- Idrett
- Bistand
- Økonomi
- Integrering
- Annet _____

På en skala fra 0(svært uviktig) til 5(svært viktig), hvor viktig er kriminalpolitikk for deg og din husholdning?

Hvilket av utsagnene nedenfor samsvarer best med ditt syn på det generelle straffnivået i Norge?

- Straffenivået i Norge er for lavt
- Straffenivået i Norge er for høyt
- Straffenivået i Norge er akkurat passe

Hva synes du burde være de viktigste kriminalpolitiske satsningsområdene i Norge? (Velg inntil 5 saker som er viktige for deg og din husholdning, ranger de fra 1-5 der 1 = lite alvorlig og 5 = svært alvorlig .)

- Internasjonal strafferett
- Redusert bruk av fengselsstraff
- Økt bruk av fengselsstraff
- Fokus på alternativ behandling av de straffedømte
- Rehabilitering i fengsel
- Utvidelse av forvaring
- Soning av fengselsstraff i den dømtes hjemland
- Øke antall plasser i høysikkerhetsfengsel
- Øke antall fengselsplasser
- (Fokusere på) forebyggende tiltak
- Narkotikapolitikk
- Strafferabatt
- Økt straff for
- Annet – spesifiser

Hvor ofte vil du si at du bekymrer deg for at du, eller noen i din familie, skal bli utsatt for en kriminell handling?

- Daglig
- Ukentlig
- Månedlig
- 1-2 ganger i året
- Aldri
- Vet ikke

Hvordan vil du rangere de ulike kriminalitetene fra 1-7? (1 = Lite alvorlig til 7 = svært alvorlig)

- Seksuelle forbrytelser
- Økonomisk kriminalitet
- Tyveri
- Trafikkforseelser
- Vold
- Ran av hjem
- Skatteunndragelser

Vedlegg 2 Intervjuguide "vanlige" studenter

Innledning:

- *Presenter deg selv*
- *Forklar hva temaet for intervjuet er*
- *Forklar hva slags type spørsmål som vil bli stilt under intervjuet*
- *Opplys om at det blir gitt nærmere forklaringer hvis spørsmålene blir sett på som vanskelige å tolke*
- *Informere om båndopptak og notater (spør om tillatelse)*
- *Garantere anonymitet*
- *Opplys om varigheten av intervjuet*
- *Opplys om muligheten til å avslutte intervjuet om ønskelig*

Faktaspørsmål

- Hvordan vil du beskrive deg selv som person?

Introduksjonsspørsmål

- Hva tenker du når du hører begrepet kriminalitet?

Overgangsspørsmål

- Hvorfor har du valgt/ikke valgt kriminalitetsbekjempelse som en av de sakene som bør bli prioritert i offentlige budsjetter?

Nøkkelspørsmål

- Jeg ser også at du rangerer seksuelle forbrytelser som svært alvorlig. Hva legger du i begrepet?
- Kan du utdype hvorfor du synes det generelle straffenivået i Norge er akkurat for lavt/passe/høyt?
- Har du noen gang opplevd selv, eller at noen du kjenner har blitt utsatt for kriminelle handlinger, og har dette påvirket deg?
- Har du noen gang vært vitne til kriminelle handlinger og har dette påvirket deg?
- Myndighetene foreslår rehabiliteringsprogram som fører til en reduisering i det generelle kriminalitetsnivået i Stavanger med 30% pr år. Hva ville du ha vært villig til å gi opp for å støtte/finansiere dette programmet?

- Myndighetene vil bygge et nytt fengsel slik at flere kriminelle kan bli satt bak murene, og dermed redusere fengselskøer. Vil du ha vært villig til å gi opp noe for å støtte/finansiere dette tiltaket?
- Hvor viktig er rettferdighet for deg, og hva legger du i begrepet?
- Hva vil du si er rettferdig straff for kriminelle etter din mening?
- Hvis en god venn hadde tatt noen øl, og hadde hatt en promille på 0,4 (promillegrensen i Norge er 0,2), hvordan hadde du reagert?
- Oppfatter du fengselsstraff hensiktsmessig for å forebygge kriminalitet?
- Hva er verdien av personskade?

Avslutning:

- Hvor viktig er trygghet for deg?
- Hvor mye er du villig til å gi opp for å oppnå trygghetsfølelse?
- I samfunnet i dag, hva ville ha fått deg til å føle deg tryggere i hverdagen?

Har du noen kommentarer eller spørsmål til intervjuet?

Vedlegg 3 Intervjuguide politikere

Innledning:

- *Presenter deg selv*
- *Forklar hva temaet for intervjuet er*
- *Forklar hva slags type spørsmål som vil bli stilt under intervjuet*
- *Opplys om at det blir gitt nærmere forklaringer hvis spørsmålene blir sett på som vanskelige å tolke*
- *Informere om båndopptak og notater (spør om tillatelse)*
- *Garantere anonymitet*
- *Opplys om varigheten av intervjuet*
- *Opplys om muligheten til å avslutte intervjuet om ønskelig*

Faktaspørsmål

- Hvordan vil du beskrive deg selv som person?

Introduksjonsspørsmål

- Hva tenker du når du hører begrepet kriminalitet?

Overgangsspørsmål

- Hvorfor har du valgt/ikke valgt kriminalitetsbekjempelse som en av de sakene som bør bli prioritert i offentlige budsjetter?

Nøkkelsspørsmål

- Jeg ser også at du rangerer seksuelle forbrytelser som svært alvorlig. Hva legger du i begrepet?
- Var kriminalpolitikken viktig for deg når du som ung valgte å engasjere deg i SU/AUF/UH/FPU?
- Kan du utdype hvorfor du synes det generelle straffenivået i Norge er akkurat for lavt/passe/høyt?
- Har du noen gang opplevd selv, eller at noen du kjenner har blitt utsatt for kriminelle handlinger, og har dette påvirket deg?
- Har du noen gang vært vitne til kriminelle handlinger og har dette påvirket deg?

- Myndighetene foreslår rehabiliteringsprogram som fører til en reduisering i det generelle kriminalitetsnivået i Stavanger med 30% pr år. Hva ville du ha vært villig til å gi opp for å støtte/finansiere dette programmet?
- Myndighetene vil bygge et nytt fengsel slik at flere kriminelle kan bli satt bak murene, og dermed redusere fengselskøer. Vil du ha vært villig til å gi opp noe for å støtte/finansiere dette tiltaket?
- Hvor viktig er rettferdighet for deg, og hva legger du i begrepet?
- Hva vil du si er rettferdig straff for kriminelle etter din mening?
- Hvis en god venn hadde tatt noen øl, og hadde hatt en promille på 0,4 (promillegrensen i Norge er 0,2), hvordan hadde du reagert?
- Oppfatter du fengselsstraff hensiktsmessig for å forebygge kriminalitet?
- Hva er verdien av personskade?

Avslutning:

- Hvor viktig er trygghet for deg?
- Hvor mye er du villig til å gi opp for å oppå trygghetsfølelse?
- I samfunnet i dag, hva ville ha fått deg til å føle deg tryggere i hverdagen?

Har du noen kommentarer eller spørsmål til intervjuet?

Vedlegg 4 Intervju med SV-politiker

Mann 27 år

Varighet: 47:21 min

Hvordan vil du beskrive deg selv som person?

En ganske snill fyr. Ganske enkel sånn sett. Krever ikke veldig mye. Veldig engasjert uten tvil. Prøver i hvert fall på å være imøtekommende og grei med folk. Sånn er jeg lært opp i oppveksten.

Hva tenker du når du hører begrepet kriminalitet?

Da tenker jeg jo det samme som de fleste andre, at man gjør noe som ikke er lov men som radikal ungdom og som sosialist så tenker jeg veldig ofte på hvorfor kriminalitet finnes i et samfunn. Hva er det som gjør at folk tyr til ulovlige ting, og på en måte systematisk analysere det. Da tenker jeg mye på utsatte grupper, forskjellige minoriteter, grad av kapitalisme og slikt. Hvordan alt det har en ganske stor effekt på kriminalitet.

Hvorfor har du ikke valgt kriminalitetsbekjempelse som en av de sakene som bør bli prioritert i offentlige budsjetter?

Det er ikke det at jeg ikke synes det er viktig. Men jeg anser kriminalitetsbekjempelse som en større ting enn å bare bruke penger på strengere straff eller mer synlig politi i gatene. Sånne synlige tiltak de som nå sitter i regjering har drevet mye med. Men det er ikke nødvendigvis en veldig negativ ting heller egentlig. Jeg er ikke for bevæpning av politi, og jeg synes ikke vi trenger å bruke store penger på større politistyrke og sentralisering. Jeg ser på kriminalitet som en konsekvens av noe, og jeg synes det er viktig at vi da bruker penger og krefter på hva det er en konsekvens av; jo økonomisk ulikhet og fattigdom. Det er det jeg mener er de største bidragsyterne til mye vinningskriminalitet. Grunnen til at folk stjeler er fordi de ikke har nok penger. Noen gjør det sikkert fordi det er et rush men for mesteparten er det ikke sånn. Hvis man ser på hvem som organiserer seg i kriminelle gjenger i Norge så er det mye fattige familier eller fattige ungdommer, folk fra dårligere strøk, ofte innvandrere. Det er bare en realitet man må forholde seg til. Man kommer fra en bakgrunn der man ikke har så mye penger, man forstår at man er annerledes fra resten av samfunnet og man har på en måte lyst til å bli noe større. Da er kriminalitet lettere å ty til for noen. Så jeg mener det er viktig at vi ser på hva kriminalitet er en konsekvens av, ikke bare på kriminalitet. Man må ha et bredere syn på det.

Jeg ser også at du rangerer seksuelle forbrytelser som svært alvorlig. Hva legger du i begrepet?

Det første jeg tenker på er seksuelle overgrep. Akkurat nå er vi i gang med en kampanje om seksuelle overgrep og seksuell trakassering. Det er noe jeg og min organisasjon er veldig opptatt av, det er en stor hjertesak for vår organisasjon, spesielt som en feministisk ungdomsorganisasjon. Det er en av de sakene vi kjemper mest for. Så seksuelle overgrep og seksuell trakassering er noe vi tar så til de grader alvorlig. Spesielt i intern partiorganisering. Hvordan vi arbeider i organisasjonen vår, speiler veldig godt igjen i hvordan vi analyserer samfunnet, analyserer mann og kvinne forhold, og vårt syn på samfunnet. Generelt for meg er seksuelle forbrytelser noe av det mest forkastelige som finnes, det er så aldeles vemmelig. Det er derfor jeg vil sette det så høyt som jeg gjør, fordi det er noe som er veldig mye mer omfattende i samfunnet enn det man kanskje tror. Dessverre så er det jo ikke så mye som skal til. Forskjellige folk har jo forskjellige grenser for hva man tolererer, man ser ennå på en måte i for eksempel når det er russtid, spesielt bare hvor voldsomt seksualitetskultur det er rundt det og samfunnet generelt, gjør at man også blir litt blind på hvor grensa er. Det er veldig vanskelig å si det konkret hvor den terskelen går men jeg tenker når det kommer til fysisk kontakt, det er da det begynner å bli virkelig alvorlig. Jeg synes og at man må se litt før det igjen, på hvordan enkelte ordlegger seg. Hvis man kommer med skjellsord eller slenger rundt seg med dypt stygge skjellsord mot mennesker som er av en seksuell karakter så er jo det allerede etter norsk lov hetsing å kalle noen for eksempel for en hore. Så jeg mener det er der det begynner. Men jeg tror ikke samfunnet som det er nå er helt klar over hvor grensa går. Man så på metoo-kampanjen at det var overraskende mange som ikke tar det seriøst og mener at sånt har gått for langt. Tvert imot, det er veldig viktig at slikt kommer frem og belyser denne typen problematikk.

Var kriminalpolitikken viktig for deg når du som ung valgte å engasjere deg i SU?

Både og, jeg har alltid ment at asylsøkere bør få et bedre rettsvern enn i Norge, og måten vi behandler asylsøkere på og flyktninger på bør være bedre. Vi må bli bedre på å behandle mennesker fra andre land når de flytter fra krig. Men hvis vi skal se på andre ting så er narkotika et emne, det er jo en ting mitt parti ikke nødvendigvis ønsker å legalisere men legalisere bruken av. Det skal ikke være slik at man kan gå på hasjmonopolet men det handler om at man ikke skal straffe rusmisbrukere som ikke har gjort noe galt annet enn at den har blitt avhengig av et stoff til et punkt at det truer livet deres. Det viktigste for meg i

kriminalpolitikken er å behandle alle mennesker mest rettferdig og likt uten at noen har det bedre enn andre, og slik det er nå så er det ingen konsekvenser for å for eksempel ikke betale skatt hvis man er kjempe rik og klarer å gjemme vekk penger i Panama. De får nesten ikke konsekvenser fordi de er rike. Det er veldig mye lettere å være rik enn å være en helt normal person i Norge. Kriminalpolitikken for meg handler som det meste annet om likestilling av mennesker, at man har et rettsvesen og at man har et lovverk som likestiller alle mennesker, og som gjør at man ikke blir diskriminert, spesielt for enkelte kriminelle handlinger som ikke er kriminelle handlinger. Men kriminalpolitikken var ikke avgjørende for at jeg meldte meg inn i SU. Det som var avgjørende i den tid var miljø og flyktningpolitikk. Når det kommer til flyktningpolitikk, er det veldig få mennesker som bør bli behandla sånn som de blir, og hatkriminalitet blir av og til ikke tatt like seriøst som det bør i Norge. Nylig så var det en jente i Ski som opplevde ganske grov rasistisk hets fra en mann, og skipolitidistrikt henla saken, de mente det ikke var noe bevis for å dømme denne mannen her. Det er en alvorlig feil i rettssystemet at man ikke tar rasisme seriøst i det hele tatt, samme ser man i saker som seksuell trakassering, det er altfor mye kriminalitet man ikke tar helt seriøst.

Kan du utdype hvorfor du synes det generelle straffenivået i Norge er akkurat passe?

Norge er verdenskjent for å ha ganske milde straffer, fengslene våre er veldig spesielle i en internasjonal sammenheng. Man ser på statistikken at Norge er ett av de landene med lavest gjentakelsesrate, de fleste som har vært i norske fengsel forblir ute av norske fengsel av en grunn. Det er ikke fordi vi truer folk med strengest mulig straffer, og det er ikke fordi vi truer folk med helt jævlige liv hvis de begår kriminalitet. Det er fordi vi har forstått tidlig at rehabilitering fungerer bedre enn strenge straffer. Man tror at trusler skal funke så bra, men generelt gjør det ikke det. Jeg er fornøyd med sånn som det er i dag fordi kriminelle blir behandla som mennesker, noe de er selv om de har gjort noe kriminelt. Man trenger ikke å bure noen inne i årevis for å få de til å forstå at de ikke skal gjøre det igjen. Det kommer hele veien frem enkeltsaker om folk som har fått for lave dommer, det er bedre enn at de får for strenge dommer. Uansett funker det som vi har det i dag. Man må selvfølgelig se etter måter å forbedre det på, men det trenges ikke store omfattende endringer når det funker ganske bra som det allerede er.

Har du noen gang opplevd selv, eller at noen du kjenner har blitt utsatt for kriminelle handlinger?

Har noen kompiser som har havnet i slåsskamper, men har også venninner som dessverre har blitt utsatt for seksuell trakassering og noen til og med seksuelle overgrep. Man merker at det er mange som ikke helt tørr å gjøre noe med det. Det er basert på veldig mange forskjellige faktorer. Det kommer og veldig an på fra person til person. Man ser generelt at når de fleste kjenner noen som har blitt utsatt for seksuell trakassering eller seksuell overgrep, så er det noe som er feil. Derfor tror jeg at mee-too kampanjen var en stor oppvekkelse for mange.

Har dette påvirket deg?

Det spørs litt hva man legger i det, det er trist å vite at man har venner som opplever fæle og vonde ting. Man ønsker ikke at slikt skal skje. Det påvirker meg i den retning av at jeg blir mer engasjert og at jeg blir mer sint, men i positiv forstand. Jeg ønsker å jobbe hardere for politikken jeg og partiet mitt står for, og den politikken jeg ønsker å føre i Norge. Det er mer motivasjon. Hvis man skal se det litt gode i det veldig dårlige så må det bli det. Men jeg kan ikke være lei meg hele tiden for at venninnene mine treffer mannfolk som er dritt. Det nytter ikke å bare være sint, man må gjøre noe med det heller.

Har du noen gang vært vitne til kriminelle handlinger og har dette påvirket deg?

Hvis man tenker på rus for eksempel har alle vært på fest i russetiden der noen har røykt hasj. Så sånn sett ja, men ikke noe en vanlig ungdom i dag vil anse som en grov kriminell handling. Har også opplevd folk som spytter ut mye rasistisk hets og da ber jeg de om å holde kjeft.

Myndighetene foreslår rehabiliteringsprogram som fører til en redusering i det generelle kriminalitetsnivået i Stavanger med 30% pr år. Hva ville du ha vært villig til å gi opp for å få dette til å skje?

Nye viking stadion, bortkasta penger.

Det er slike tiltak Stavanger kommune kunne brukt midler på. Det er mye ting kommunene mangler, og mye de ikke trenger å gjøre som de gjør. Som stadion, det var en velfungerende stadion fra før, hvorfor skal de bygge ny. Vi har ikke eiendomsskatt i Stavanger så vidt jeg vet. Det er noe vi kunne ha hatt, for å få ekstra inntekter for å gjøre samfunnsnyttige tiltak som gjør at hver beboer i Stavanger får det bedre. Det finnes folk som kunne hatt nytte av slike ting, men så gjør man det ikke fordi ideologiske politikere er heller opptatt av å bygge ny stadion eller folk ikke skal betale eiendomsskatt. Jeg eier ikke selv eiendom men hvis jeg hadde gjort det hadde jeg vært villig til å betale eiendomsskatt. Hvor mye du betaler i skatt burde være avhengig av hvor mye du tjener, enkelte burde betalt mye mer i skatt for å få til

velferdstiltak. Det finnes mange fattige folk i Norge, og tidligere kriminelle som trenger masse hjelp. Det er masse problemer i Norge, som det ikke er så lett å innse, fordi vi har det så godt her. Derfor kan de med høye inntekter skatte litt mer. Storsamfunnet hadde hatt godt av det og da tenker jeg at det er greit.

Myndighetene vil bygge et nytt fengsel slik at flere kriminelle kan bli satt bak murene, og dermed redusere fengselskøer. Vil du ha vært villig til å gi opp noe for dette?

Det er en god ide med tanke på at da slipper vi å sende kriminelle til fengsel i andre land. For noen år tilbake ble fanger sendt til et fengsel i Nederland. Det er veldig unødvendig, sånn sett hadde vi hatt godt av å bygge nye fengsler i Norge.

Men det er mange andre ting jeg synes det er viktigere å bruke penger på enn akkurat det. Jeg må si nei, det er ikke noe jeg hadde vært villig til å gi opp for det. Det er viktigere med andre velferdstiltak som netto kan minske antallet kriminelle.

Hvor viktig er rettferdighet for deg, og hva legger du i begrepet?

Det er noe av det viktigste som finnes for meg. Det er nettopp det at folk skal behandles likt og at alle menn og kvinner er født likt, og alt i mellom er født likt. Alle har lik rett til alt. Det går ut på likestilling. Enda er det så mennesker av forskjellige minoritetsbakgrunner eller demografier som ikke har det like bra som de regjerende, som er hvite heterofile menn for å sette det på spissen. Det er de som har det best i verden. Hvorfor det, det kommer av urettferdige systemer, urettferdighet generelt. Det er urett i både Norge og verdenssamfunnet, som kunne vært unngått hvis man bare hadde gått inn for det. Som det er i dag med kapitalisme vil jeg ikke si at verden er særlig rettferdig. Rettferdighet handler om kamp, om at man kjemper for at alle skal behandles likt. Man må kreve sin rett.

Hva vil du si er rettferdig straff for kriminelle etter din mening?

Det er jo en straff der man ikke straffer noen for hardt eller for mykt. Man får de til å innse at de har gjort en handling som ikke er greit fra et rent etisk perspektiv der man forstår at man ikke bare kan ta fra andre folk, eller misbruke folk. Og at den skaden de har gjort blir tilbakebetalt. Og at man har straffer som er rehabiliterende som gjør at man ikke vil gjøre det igjen. Det tenker jeg er mest rettferdig for mennesket og for stor samfunnet generelt.

Hvis en god venn hadde tatt noen øl, og hadde hatt en promille på 0,4, hvordan hadde du reagert?

Jeg hadde bedt han om å ikke kjøre bil, og sagt at det var en dårlig ide. Om jeg måtte ha fysisk stoppa han ,så hadde jeg gjort det. Jeg hadde nok ikke anmeldt han men jeg hadde fysisk hindra han i å kjøre for det er ulovlig etter loven å gjøre det.

Oppfatter du fengselsstraff hensiktsmessig for å forebygge kriminalitet?

Norske fengselsstraffer ja, for der har man programmer og aktiviteter der man skal lære kriminelle et annet liv enn å være kriminell. Så ja, definitivt.

Hva er verdien av personskade?

Først og fremst er det en økonomisk verdi innblandet. Man må og se på den skaden man påfører mennesket mentalt og fysisk. Som er mer viktigere enn hvor mye penger de har tapt. Det er kjipt å miste store verdier og penger, men det er verre å bli skada for livet. Å ha noe med seg mentalt eller fysisk som alltid minner deg på at du har blitt utsatt for en kriminell handling. Det tenker jeg man ikke kan sette en verdi på. Da frarøver du et menneske frihet på ett sett. Jeg er ikke liberalist men fra et sosialistisk perspektiv er frihet ganske viktig. Man blir frarøvet frihet til å eventuelt gjøre visse ting, i hvert fall i en periode om man er skadet, eller hele livet. Man kan og miste friheten til å føle seg trygg. Mange lider av post traumatisk stress lidelse etter å ha blitt utsatt for vold eller seksuell overgrep. Da har man blitt tatt fra noe som man ikke kan få tilbake. Sånn sett vil jeg ikke sette en verdi på det.

Hvor viktig er trygghet for deg?

Det er også noe av det viktigste som finnes, at man er trygg i sin hverdag. Trygghet kan bli målt på mange forskjellige måte, her tenker jeg å måle trygghet i kriminalitet eller muligheten for å bli utsatt for kriminalitet. Det er kjempe viktig men man kan og måle det i for eksempel å ha en god økonomisk fremtid, og trygg til å beholde jobben og slike ting.

Hvor mye er du villig til å gi opp for å oppå trygghetsfølelse?

Jeg er villig til å gi opp ting jeg ikke trenger for å føle meg trygg. Hvis jeg føler meg tryggest med å ha masse ting rundt meg som koster penger, så er jeg villig til å gi opp flere timer av hverdagen min for å kunne skaffe meg disse tingene, for de timene trenger jeg ikke for å føle meg trygg. Hvis jeg trenger mer timer i hverdagen for å føle meg trygg vil jeg være villig til å gi opp mer arbeidstimer.

I samfunnet i dag, hva ville fått deg til å føle deg tryggere i hverdagen?

For min egen del føler jeg meg ganske trygg allerede. Hvis jeg skal se det fra mer enn bare mitt eget perspektiv, vil jeg tro at mange på min egen alder hatt behov for bedre psykisk helsevern. Nå er jeg student selv, og det er mange som hadde hatt behov for bedre tilbud om hjelp, tror det er vanskelig for å mange å søke hjelp som kommer av at man ikke føler seg trygg, for å føle seg trygg. Det er litt sånn paradoks som kommer av at man kanskje ikke har et godt nok tilbud som gjør en komfortabel med å søke hjelp.

Vedlegg 5 Intervju med "vanlig" student SV

Kvinne 24 år

Varighet: 39:21 min

Hvordan vil du beskrive deg selv som person?

Jeg vil si at jeg er omtenkksom, prøver å se det beste i alle. Hensynsfull. Bryr meg om mennesker, dyr og miljøet.

Hva tenker du når du hører begrepet kriminalitet?

Da tenker jeg straffbar handling. Lovbrudd. Forbrytelse. En kostnad for samfunnet, en eksternalitet.

Hvorfor har du ikke valgt kriminalitetsbekjempelse som et av de viktigste sakene som bør prioriteres i det offentlige budsjettet.

Det er ikke det at kriminalitetsbekjempelse ikke er viktig, men jeg prioriterer de andre sakene mer.

Jeg ser at du rangerer seksuelle forbrytelser som svært alvorlig, hva legger du i begrepet?

Jeg tenker på voldtekt. Noe som skjer imot din vilje. Jeg ville nok ikke kalt det at noen tar på deg mot din vilje for seksuelle forbrytelser, det blir litt voldsomt. Nei jeg vet ikke helt. Det må være voldelig og.

Kan du utdype hvorfor du synes straffenivået i Norge er passe?

Jeg føler at Norge er et såpass utviklet land, i forhold til mange u-land. De er anerkjent som land, så har de reglene og sånt på plass som trengs. Litt vanskelig å forklare det. Det har vært et land lenge, økonomien og alt er på plass, med utviklet systemer og lover.

Har du noen gang opplevd selv, eller at noen du kjenner har blitt utsatt for kriminelle handlinger? Og hvordan har dette påvirket deg?

Ja, ran. Ikke selv men noen jeg kjenner har blitt ranet hjemme. En venninne. Det har ikke påvirket meg på noen måte men man føler selvfølgelig sympati fordi det har skjedd. Det er urettferdig at sånne ting skjer, ting ble stjålet. Jeg har tenkt i ettertid at det ikke burde ha

skjedd, det burde vært unngått i Norge. Rett etter at det skjedde så var jeg litt urolig, og tenkte på det mye, men etter hvert så ble det glemt.

Har du noen gang vært vitne til kriminelle handlinger?

Har opplevd både slåssing på byen og fyllekjøring. De gangene har jeg tenkt at de handlingene skal jeg holde meg unna, det er ikke noe jeg ville ha gjort selv. Jo mer alvorlig det er, jo mer tenker jeg på at jeg ikke skal ha noe med den personen å gjøre.

Scenario: Myndighetene foreslår et rehabiliteringsprogram, som fører til redusering i kriminalitet generelt med 30% per år i Stavanger. Hva ville du ha vært villig til å gi opp for å støtte dette programmet?

Jeg synes det er veldig viktig, selv om det ikke direkte påvirker meg så påvirker det meg indirekte. Jeg tenker ett tryggere sted å bo. Men samtidig føler jeg meg trygg. Kanskje litt mer på skatten. Maks 10 000 per år. For da blir det ikke så mye ekstra i måneden.

Hvorfor er du villig til å betale for dette rehabiliteringsprogrammet?

Som sagt, hvis det går til noe godt, er det en fordel for samfunnet. Da er det til fordel for innbyggerne og. Jeg hadde følt meg tryggere.

Scenario: Myndighetene foreslår å bygge et nytt fengsel, slik at flere kan settes bak lås, og dermed også redusere fengselskøer. Hva ville du ha vært villig til å gi opp for dette?

Jeg kommer ikke på noen goder jeg kunne ha gitt opp. Samme som sist kanskje. Hvis alle betaler skatt, så blir det litt til slutt.

Hvorfor er du villig til å betale for ett nytt fengsel?

Man blir jo på en måte kvitt disse personene i samfunnet som har en negativ innvirkning. Jeg ser på sanne ting som en kostnad for samfunnet, og på denne måten blir man på en måte kvitt de.

Hvor viktig er rettferdig for deg, og hva legger du i begrepet?

Rettferdighet er viktig, på en skala fra 1-10, må det bli 10. Jeg tenker likestilling, at folk blir behandla på samme måte uavhengig av religion, kjønn, rase og slike ting. Vi i Norge har rettferdighet, alle har en stemme og vi kan si hva vi tenker og mener. Ytringsfrihet er viktig.

Hva synes du er rettferdig straff for kriminelle?

Det avhenger kanskje av hvilken handling de har utført. Det er forskjell på å fyllekjøre og noe helt sykt da, tenker jeg.

Hvis en god venn hadde tatt noen øl og hadde en promille på 0,4, og deretter valgt å kjøre bil, hvordan hadde du reagert?

Jeg hadde selvfølgelig prøvd å stoppe det, jeg har sittet på en gang når det har skjedd. Det var første og siste gang. Ville aldri gjort det igjen. Jeg ville helst unngått at den personen også skulle ha gjort det. Men jeg ville ikke ha anmeldt det. Eller det spørs hvem det hadde vært, hadde ikke anmeldt en nær venn. Jeg har ikke vært i en situasjon der en ikke-nær venn har fyllekjørt men jeg tenker det hadde vært lettere å anmelde det. Men helst prøvd å stoppe det selv.

Hva tenker du er ”verdien” av personskade?

Det er verdt mye. Skader burde vært unngått. Hvis det var noe man kunne ha gjort for å unngå det, ville jeg ha bidratt. Konsekvensene av skaden er viktig, det er en kostnad for flere.

Hvor viktig er trygghet for deg?

Viktig. Man skal kunne føle seg trygg, i hvert fall i et land som Norge. Man skal ikke gå rundt og føle seg truet, eller redd. Man skal kunne føle seg fri.

Hva er du villig til å gi opp for å oppnå trygghetsfølelse?

Jeg ville nok ha vært villig til å gi opp litt forskjellig, absolutt gitt opp mye. Ville kanskje ha rangert trygghet blant topp 5 goder, hvis man ser på det som et gode.

I samfunnet i dag, hva ville ha fått deg til å føle deg tryggere i hverdagen?

Jeg føler meg trygg, i Norge så har man det man trenger for å føle seg trygg. Det hender at jeg føler meg litt utrygg når jeg har hørt om en hendelse som har skjedd. Hvis det for eksempel har skjedd et drap i skogen, så ville jeg ikke ha hatt lyst til å gå tur i skogen, da hadde jeg følt meg veldig utrygg. I et slikt scenario hadde jeg nok valgt å ikke gå tur. Natteravn som går rundt og passer på, at man har det på daglig basis kunne ha fått meg til å føle meg tryggere. Det hadde forsterket trygghetsfølelsen min.

Vedlegg 6 Intervju med AP-politiker

Kvinne 23 år

Varighet: 41:45 min

Hvordan vil du beskrive deg selv som person?

Glad, omgjengelig, trivelig, høyrøstet, tar mye plass.

Hva tenker du når du hører begrepet kriminalitet?

Farlig, skummelt, menn. Ofte føles det ut som det er menn som står bak voldelig kriminalitet, og seksuell kriminalitet dessverre. Selvfølgelig er det kvinner som også utfører kriminalitet, men det er det første jeg tenker på.

Hvorfor har du ikke valgt kriminalitetsbekjempelse som et av de viktigste politiske sakene som bør prioriteres i offentlige budsjetter?

Det er fordi det er mange andre ting jeg synes er viktigere. Sysselsetting, helse, klima er temaer jeg synes er viktigere. Kriminalitetsbekjempelse er selvfølgelig viktig det og, å satse på politi og være sikker på at de kan skape et trygt miljø for befolkningen i Norge er svært viktig.

Du rangerer seksuelle forbrytelser som svært alvorlig. Hva legger du i begrepet seksuelle forbrytelser?

Selve begrepet er utrolig vanskelig å definere. Personlig synes jeg at vi skal skille mellom seksuell trakassering og seksuelle forbrytelser. Seksuell trakassering vil jeg definere som ordbruk, der du bruker ordene dine for å slenge stygge, ubehagelige kommentarer til individer som har en seksuell tone. Mild fysisk kontakt som tafsing på byen mot ens vilje vil jeg og si er seksuell trakassering. Mens seksuelle forbrytelser går utpå typ litt mer alvorlige ting som voldtekt, overgrep, uønsket fysisk kontakt som er litt mer enn bare klåing på byen. Jeg synes og det er dumt at mange tenker på alt dette som seksuelle forbrytelser, og at noen definerer alt som voldtekt og overgrep, det gjør at voldtekt og overgrep blir tatt mindre alvorlig. Selv om Metoo-kampanjen var et utrolig bra tiltak som fikk mennesker over hele verden til å bry seg, så vil jeg påstå at det også bidro til at alvorlige seksuelle forbrytelser mistet sin verdi, i og med at veldig mange gikk ut og sa ”Sjefen skulle gi meg en klem, og snidda rumpen min med armen i det han skulle gjøre det, hashtag metoo”. Kampanjen synes jeg startet bra, men endte opp med å miste fokuset mot slutten. Hadde både positiv og negativ effekt, noen tok seksuell trakassering mer seriøst mens andre tok seksuelle forbrytelser mindre alvorlig.

Var kriminalpolitikken viktig for deg når du som ung valgte å engasjere deg i AUF?

Nei, jeg vil ikke si det. På det tidspunktet var jeg vel 15, og da var jeg mer opptatt av billigere kollektivtransport, bedre skole og helsevern. Kriminalpolitikken hadde ikke så mye betydning.

Kan du utdype hvorfor du synes straffenivået i Norge er for passe?

I Norge generelt synes jeg straffenivået er for lavt, ofte synes jeg det er for lavt og andre ganger for høyt. Når det kommer til seksuelle forbrytelser så synes jeg det er altfor lavt. I slike situasjoner bør de som utfører slike ulovlige gjerninger bli slått hardere ned på. Det er ikke godt nok at de får 3 års fengsel for noen offeret selv kan ende opp å slite med resten av livet. Voldtekt er en såpass nådeløs kriminalitet, så voldelig og forferdelig. Seksuelle forbrytere burde få minst 15-20 års fengsel. Hvis standarden på fengselsstraff for voldtektsforbrytere hadde ligget på det tallet, tror jeg langt færre hadde tørt å tenke tanken på å i det hele tatt utføre noe så respektløs og horribelt ovenfor et annet menneske. Narkotika dealere som selger til ungdommer, spesielt de under 18 år, tenker ikke på hvilke konsekvenser det kan komme av det. Mange ungdommer havner på feil kjøp og mister mye av livet sitt i prosessen. Ungdomstiden er ofte den tiden man får mange forskjellige og nye inntrykk som setter sine spor. Det er ikke ofte det er den tiden du tenker klart og vet hva som er bra og ikke bra for deg. Det at det er så enkelt å få tak i narkotiske stoffer er ikke greit. Derfor synes jeg personer som selger dette også bør straffes mye hardere.

Har du noen gang opplevd at du selv, eller en du kjenner har blitt utsatt for kriminelle handlinger? Hvordan påvirket dette deg?

Har dessverre en bestevenninne som ble voldtatt. Jeg har vært med siden den gang, og sett hvilke konsekvenser og hvordan dette har påvirket hele livet hennes. Det er rett og slett vondt å se på. Og det er ingenting du kan gjøre for å hjelpe bortsett fra å være der, og håpe det blir bedre. I hennes tilfelle var hun redd for å anmelde, noe jeg synes er virkelig synd. Hennes voldtektsmann går fritt rundt, mens hun lider av det han påførte henne. Du kan si det har påvirket meg, til de grader. Jeg virkelig hater tanken på at mennesker kan gjøre noe sånt mot ett annet menneske. Jeg merker også på meg selv at hvis vi drar ut på byen eller på fest og drikker, så er jeg veldig opptatt av at ingen går alene og vi sender hverandre meldinger om at vi er trygt hjemme. Jeg har aldri lyst til å oppleve at flere jeg er glad i skal utsettes for slikt, om ikke bare generelt noen som helst.

Jeg var veldig usikker på om jeg skulle snakke om utøya i dag. Jeg har ikke vært der selv, men jeg kjenner flere som har. Det har selvfølgelig hatt stor påvirkning, å se venner som overlevde slite. Det har vært tungt. Veldig tungt.

Har du noen gang hvert vitne til kriminelle handlinger? I så fall, hvordan har dette påvirket deg?

Har hatt venner som har fyllekjørt om det telles, og sett slåsskamper på byen. Det har ikke hatt stor innflytelse på meg, det har det ikke. Det er nesten normalt, føles dumt å si, men sant er det.

Scenario: Myndighetene foreslår et rehabiliteringsprogram som fører til reduisering i kriminaliteten med 30% per år i Stavanger. Ville du vært villig til å gi opp noe for dette?

Det hadde jeg absolutt, kunne gitt mye for å få et så bra tiltak til å gjennomføres. En skatteøkning hadde vært aktuell.

Hvorfor er du villig til å betale for rehabiliteringsprogrammet?

Det er et bra tiltak, det styrker samfunnet, felleskapet.

Myndighetene foreslår å bygge ett nytt fengsel slik at flere kriminelle kan settes bak lås og dermed redusere fengselskøer. Ville du ha vært villig til å betale ekstra i skatt for å bygge dette fengselet? I så fall, hvor mye ekstra i skatt per år?

Ja det kunne jeg, men hvor mye bra gjør et fengsel til? Så lenge det er noen bra rehabiliteringsprogrammer, og lignende, så kunne vel ikke en liten økning i skatten skadet så mye.

Hvorfor er du villig til å betale for å bygge et nytt fengsel?

Å fjerne kriminelle fra gata, gjør det tryggere for befolkningen å ferdes fritt, uten å måtte tenke på at det kan skje noe farlig. Det er jeg villig til å betale for.

Hvor viktig er rettferdighet for deg? Hva legger du i begrepet?

Rettferdighet er utrolig viktig. Det at alle mennesker kan få de samme mulighetene i livet, å ikke bli diskriminert på bakgrunn av kjønn, rase, legning osv. er svært viktig. Hva du velger å gjøre med de mulighetene, er opp til hver enkelt person, men at alle kan ha og få de, det er det som er viktig. Privatisering som høyresiden er ekstremt glad i, det bryter ned rettferdigheten i

samfunnet. Hvis alt privatiseres slik de vil, alt fra skole til helsevesen, så er det kun de rike som får de beste mulighetene, men mennesker uten penger, nei de får ikke disse mulighetene. Det synes jeg er urettferdig.

Hva er rettferdig straff for kriminelle etter din mening?

Rettferdig straff må stå i stil med kriminaliteten som er utført. Det er ekstremt vanskelig å svare på, man må se på alle faktorer som har en verdi, som i kriminalitet der det er et offer som får store konsekvenser, må selvfølgelig forbryteren få en straff der offerets lidelser spiller en stor faktor. Hva en synes er rettferdig varierer fra person til person, å gi en rettferdig straff til noen er utrolig vanskelig.

Hvis en god venn hadde tatt noen øl og hadde promille på 0,4 (promillegrense i Norge er 0,2), og deretter hadde valgt å kjøre bil. Hvordan hadde du reagert?

Synes ikke så særlig om det, 0,4 er ikke det verste, men om det faktisk skjer noe ille så er det utrolig synd. Jeg hadde nok hindret personen i kjøre så godt jeg kunne.

Oppfatter du fengselsstraff som hensiktsmessig for å forebygge kriminalitet?

Både og, i flere tilfeller virker det avskrekkende men på en annen måte, kan en som spesielt ung, trekkes inn i ett enda dypere kriminelt miljø enn det personen var fra før. Men tanken bak å sperre noen inne, det vil ha sin påvirkning, mentalt. Det er en grunn til at personer som har sittet i fengsel sliter med å komme ut i samfunnet igjen og delta som en samfunnsborger på lik linje med andre. Tror det er utrolig mentalt utfordrende. Men for visse forbrytere som har begått alvorlig kriminalitet som drap og voldtekt, så må en si at fengsel kanskje er den beste måten å skjerme samfunnet fra de.

Hva er ”verdien” av personskade?

Å sette en prislapp på en skade er umulig. Det er så individuelt. Det er så mange faktorer som har noe å si. Etter utøya var det mange som fikk diverse erstatninger, men hjelper det egentlig? Tror ikke jeg kan svare bedre på det enn dette.

Hvor viktig er trygghet for deg?

Noe av det viktigste som finnes. Hvis du ikke er trygg så er det lite som kan gi glede i livet. Det å kunne leve bekymringsfritt, det er verdt alt det.

Hvor mye er du villig til å gi opp for å oppnå trygghetsfølelse?

Alt.

I samfunnet i dag, hva ville fått deg til å føle deg tryggere i hverdagen?

Det er ganske trygt i Norge sammenlignet med andre land. Men trygghet i form av det å vite at du ikke er alene, at du har venner og familie, det er nok det vi i Norge mangler. Utrolig mange i Norge som sliter med angst, ensomhet og depresjon. Et bedre tilbud for disse menneskene, ikke bare for unge men for eldre og. Å gjøre det lettere å be om hjelp uten å være redd. Det hadde gjort hverdagen tryggere.

Vedlegg 7 Intervju med "vanlig" student AP

Mann 26 år

Varighet: 25:16 min

Hvordan vil du beskrive deg selv som en person?

Omtenksom, ambisiøs, positiv person.

Hva tenker du når du hører begrepet kriminalitet?

Dårlig, negativt. Det er det jeg forbinder kriminalitet med. Litt redd gjerne. Det er noe du vil unngå. Det er ikke et positivt syn jeg har på det.

Hvorfor har du ikke valgt kriminalitetsbekjempelse som et av de viktigste politiske sakene som bør prioriteres i det offentlige budsjettet?

Nei jeg har ikke blitt ramma av del selv, eller familie eller bekjente. Det er ikke er noe jeg går rundt å tenker på da. Jeg føler det er ganske trygt i Norge, men burde gjerne ha prioritert det. Men jeg har så lite kunnskap om hvor mye kriminalitet som skjer her i Norge, for jeg har det på en måte trygt og fint selv. Og derfor er det ikke noe jeg tenker på.

Du rangerer seksuelle forbrytelser som svært alvorlig, hva legger du i begrepet?

Da tenker jeg på det som mest alvorlig, voldtekt.

Hvor går terskelen for at det er seksuelle forbrytelser?

Hvis du angriper en jente som ikke vil, så er det på en måte voldtekt. Hvis du tvinger en person, at du prøver deg på hu uten at hu vil er ikke så alvorlig synes jeg, men hvis du faktisk begynner å tafse og ta på hu, og gjør det uten hennes godkjenning, så ser jeg på det som et seksuelt overgrep. Men det er ikke direkte voldtekt hvis du tafser på noen. Men hvis du har sex med hu uten at hu vil så er det voldtekt, og det kan ødelegge livet hennes. Derfor ser jeg på det som mest alvorlig. Det er livet til den personen.

Kan du utdype hvorfor du synes straffenivået i Norge er passe?

For å være helt ærlig, så kan jeg ikke så mye om det, hvor strengt det er for de ulike forbrytelsene. Som for eksempel hvor mye du får hvis det er snakk om drap, jeg vet ikke hvor mange år du får. Men jeg mener at man heller skal satse på å hjelpe den personen, i stedet for

å gi han en veldig lang straff. Hjelp med å få de for eksempel utdannelse, rehabiliter dem. Ikke bare se på de som kriminelle, men hjelpe de med å klare seg i samfunnet. Og det virker som Norge har et greit system på det, og derfor synes jeg det er passe.

Har du noen gang opplevd at en du kjenner har blitt utsatt for kriminelle handlinger? Og hvordan påvirket dette deg?

Nei, for å være ærlig så kan jeg ikke huske at det har skjedd noe med noen jeg kjenner i hvert fall. Og det er gjerne grunnen til at jeg svarte at kriminalitetsbekjempelse ikke er så viktig for meg på spørsmålet over, for jeg har ikke opplevd det selv. Gjerne litt dumt at det er sånn, men det er bare sånn det er.

Har du noen gang vært vitne til kriminelle handlinger? Hvordan har dette påvirket deg?

Ja, på byen. Gjerne på en uteplass, du ser noen slåss. Jeg prøver å stoppe det men det er ikke alltid man får gjort så mye med det. Det har ikke påvirket meg sånn spesielt, det er ikke sånn at jeg sitter og tenker på det nå. Men der og da har jeg gjerne tenkt at det er dumt at det skjer, og blir gjerne trist på vegne av han som får bank. Jeg prøver ikke å dømme folk, jeg vet ikke hva han som slår har gått gjennom, hva han har opplevd, kanskje han har det vondt og det er hans måte å vise det på. Det er dumt. Men uansett hva han går gjennom så er det aldri greit å slå. Han burde visst bedre, sånn hvis han selv har blitt mishandla for eksempel. Jeg ser på det som to forskjellige ting å ikke en dømme en person og ikke støtte det han gjør.

Myndighetene foreslår et rehabiliteringsprogram, som fører til reduisering i kriminaliteten generelt med 30% per år i Stavanger. Hva ville du ha vært villig til å gi opp for å finansiere dette prosjektet?

Jeg kommer ikke på akkurat nå hva jeg kunne ha nedprioritert. 30% er ganske mye da, jeg kunne absolutt ha gitt opp noe. Jeg tenker skatten kunne ha økt litt, det kunne ha gått fint. Kanskje 1000 kroner ekstra i måneden. Det hadde jeg vært villig til å betale. Men igjen, det kommer litt an på hvor stabil inntekt jeg har selv. Hvis jeg hadde vært ferdig utdannet og hatt en god jobb, kunne jeg gjerne ha betalt 2000 kroner ekstra i måneden.

Hvorfor er du villig til å betale for rehabiliteringsprogrammet?

Fordi det er nyttig, det er bra for de som sliter. Jeg synes det er feil å se ned på de menneskene. Å tenke at han er kriminell, han fortjener ikke bedre. For vi vet jo ikke bak

historien, tenk hvis han har hatt en dårlig oppvekst, havna i feil miljø og valgt feil valg. Bare hatt uflaks. Skal vi bare ikke hjelpe denne personen? Jeg synes det er veldig viktig å få han tilbake i samfunnet.

Myndighetene foreslår å bygge et nytt fengsel, slik at flere kriminelle kan settes bak lås, og dermed også redusere fengselskøer. Hva ville du vært villig til å gi opp for å støtte/finansiere dette prosjektet?

Nå vet ikke jeg hvor stort problemet er, med køer og kriminelle. For meg er det gjerne ikke så viktig akkurat det. Det spørsmålet som var før var mer viktig for meg. Så nei, er ikke villig til å betale noe eller gi opp noe.

Hvorfor er du ikke villig til å betale for bygging av et nytt fengsel?

Jeg tenker hvis du er i fengsels kø, og det er mindre alvorlige forbrytelser, så kan du sone det hjemme med fotlenke. Jeg ser ikke på mangel på fengselsplasser som et så stort problem. Hvis du har gjort noe veldig alvorlig så får du fengselsstraff uansett.

Hvor viktig er rettferdighet for deg, og hva legger du i begrepet?

Rettferdighet er jo viktig. Jeg har jo blitt oppdratt til å være rettferdig. Hvis du er rettferdig så tenker jeg at du er en god person. Og jeg synes alle fortjener å bli behandlet rettferdig. Alle skal være likestilt og behandla likt.

Hva er rettferdig straff for kriminelle etter din mening?

Det kommer litt an på hva de har gjort. Men jeg tenker at du først og fremst skal sone straffen for det du har gjort, så får du hjelp og det blir satt i gang tiltak etterpå. Det kommer også an på alvorlighetsgraden, hvis du har drept en person så er det mye verre enn hvis du har slått noen på byen eller brutt en trafikkregel. Rettferdig straff er fengsel først og fremst.

Hvis en god venn hadde tatt noen øl og hadde hatt en promille på 0,4, og deretter hadde valgt å kjøre bil. Hvordan hadde du reagert?

Hvis en god kompis av meg hadde kjørt med 0,4 i promille så hadde jeg ikke likt det. Jeg hadde syntes det hadde vært dumt og sagt til han at det der må du slutte å gjøre. Det er ikke greit men jeg hadde ikke anmeldt han. Men jeg hadde prøvd å stoppe han hvis jeg hadde hatt mulighet til det. Jeg synes ingenting om det, du setter jo andre i fare, ikke bare deg selv.

Oppfatter du fengselsstraff som hensiktsmessig for å forebygge kriminalitet?

Ja, fengselsstraff er bra. For det første får du den personen vekk fra gata. Men i stedet for å bare hive de i fengsel, burde de prøve å rehabilitere kriminelle slik at de ikke gjør det igjen. Men nå vet jeg ikke om det er noe de gjør fra før men synes de burde fokusere mer på det i hvert fall. For eksempel hjelpe de med å få et fagbrev slik at de kan få seg arbeid når de kommer ut, for ofte er det slik at de som er kriminelle ikke har noe bedre å gjøre på. At de er i en dårlig situasjon, og at de må selge narkotika for å få råd til mat osv. Fengsel er hensiktsmessig ja, men det alene blir feil, de må ha andre tiltak og.

Hva er "verdien" av personskade?

Psykisk skade har større verdi. Det er mer alvorlig. Når personskaden er fysisk så spørs det på graden, det har og en stor verdi, men psykisk er absolutt mye større, for da sliter du gjerne resten av livet, det setter mer spor. Fysisk skade, det går over.

Hvor viktig er trygghet for deg?

Trygghet for meg er veldig viktig. Ikke bare for meg men for familien min og vennene mine. På avkrysningen tidligere svarte jeg "aldri" på om jeg bekymrer meg for tryggheten til familien min. Men det er fordi jeg ikke vet eller har lite peiling på hvor mye kriminalitet som skjer her i Norge. Jeg føler vi har det veldig trygt i Norge, men det trodde gjerne de på utøya og.

Hva er du villig til å gi opp for å oppnå trygghetsfølelse?

Akkurat nå er jeg ikke villig til å gi opp noe for det, for jeg føler meg trygg.

I samfunnet i dag, hva ville fått deg til å føle deg tryggere?

Som sagt føler jeg meg veldig trygg, men kanskje det at politiet tar deg mer seriøst. Og ikke bare henlegger saker med engang.

Vedlegg 8 Intervju med Høyre-politiker

Mann 25 år

Varighet: 22:13 min

Hvordan vil du beskrive deg selv som person?

Vil beskrive meg selv som en veldig hyggelig og åpen person. Jeg er en person som liker å ha mye å gjøre. Glad i organisasjonslivet, treffe nye mennesker og lære nye ting. Opptatt av at ting skal være rettferdig, og i grunn at folk burde engasjere seg enda mer i samfunnet rundt.

Hva tenker du når du hører begrepet kriminalitet?

Tenker på mye forskjellig. Nå i senere tid så har det jo gått mye på voldtekt og metoo-kampanjen i media. Tenker på fengsel, tenker på ran, innbrudd, voldelige hendelser som kan skje.

Hvorfor har du ikke valgt kriminalitetsbekjempelse som en av de viktigste sakene?

Det er rett og slett fordi de punktene jeg har skrevet opp er viktigere for meg i den situasjonen jeg er i nå. Det er viktig at man har en bra utdannelse, bra helsevesen, styrke forsvaret. Dette er saker jeg har en større nærhet til.

Ser at du rangerer seksuelle forbrytelser som svært alvorlig, hva legger du i begrepet?

Det er hovedsakelig voldtekt jeg tenker på. Det er kanskje de mer alvorlige tilfellene, der det tydelig kommer frem at det er mot en persons eget ønske. Det er mange som vil definere en del gråsoner rundt seksuelle forbrytelser, men tenker at det mest alvorlige er voldtekt, i og med at det gir så vanvittige følger for den personen det skjer med, rent psykisk. Men den store problemstillingen tenker jeg omhandler bekreftelse. Det er ikke vanlig å spørre en person om ”hei, er du sikker på at du vil ha sex, kan du vær så snill å si ja eller nei”. Men man bør merke det om en person absolutt ikke vil dette her. Man sier kanskje nei hvis man ikke har lyst og trekker seg litt vekk men man sier ikke nødvendigvis ja hvis man har lyst. For å definere tenker jeg at det skal være bekreftelse fra begge parter og man skal være over seksuell lavalder.

Var kriminalpolitikken viktig for deg når du som ung valgte å engasjere deg i Unge Høyre?

Nei, det var det ikke. Det som var viktig det var hovedsakelig skolepolitikk. Jeg begynte med politikk når jeg var 16 år, det er videregående tiden, du har lyst til at skolen skal levere og det er det som er viktigst for deg der og da. Det var ikke kriminalpolitikken som tiltrakk meg til det.

Vil du utdype hvorfor du synes at straffnivået i Norge er for lavt?

Ofte så ser man at strafferammene er litt spesielle, hvis du kopierer en 50-lapp, så er det mer alvorlig enn hvis du blir tatt for voldtekt. Det er en del sånne ting som ikke henger sammen med alvorlighetsgraden i den gjerningen du gjør. Det er det som i grunnen gjør at jeg mener at straffnivået er for lavt. Noen ganger er det for lavt og andre ganger for høyt. Men det er ulogisk med tanke på hvilke gjerninger man utfører av kriminelle handlinger. Man får mer straff for å unndra skatt enn å slå ned noen på byen. Det er alvorlig det og i det store og hele men det er jo bare det at staten ikke får pengene sine. Det er verre for personen som blir slått ned.

Har du noen gang opplevd selv, eller kjenner du noen som har blitt utsatt for kriminelle handlinger?

Nei, ikke sånn jeg kommer på, sikkert noen kompiser eller noe som har blitt slått ned. Men det har ikke hatt noe spesiell påvirkning.

Har du noen gang vært vitne til kriminelle handlinger, og har dette påvirket deg?

Nei, ikke sånn som jeg kommer på.

Scenario: myndighetene foreslår rehabiliteringsprogram som fører til reduisering i generell kriminalitet med 30 % i Stavanger per år. Hadde du vært villig til å gi opp noe for å støtte dette programmet?

Økonomisk, at man i stedet for å bruke penger på skole og helse, bruker dette på kriminalitet? Jeg vet det er lett å si ja, det handler litt om hvilke konsekvenser man får av de omprioriteringene. Tiltak som virker er noe som man må prioritere. I scenarioet så vet man at det reduserer så mye, da vil jeg være positiv til det. Så er det prislappen på det og hva man skal prioritere vekk. Hadde mest sannsynlig kunnet betale noe mer i skatt men hvor mye, det vet jeg ikke. Hvis du hadde lagt på 2% skatt på alle, så er det innenfor, det er noe man mest sannsynlig ikke hadde merket, og du vet i tillegg at det går til et konkret tiltak som virker.

Utover det mener jeg skatten er feil. Men det hadde vært greit nok å betale litt mer så lenge alle skal bidra til dette.

Hvorfor er du villig til å betale for dette?

Det er fordi jeg vet det virker. Hadde vi ikke visst dette hadde jeg ikke vært villig. Også er det snakk om et stort omfang.

Scenario: Myndighetene foreslår å bygge ett nytt fengsel slik at flere kriminelle kan settes bak lås, og dermed også redusere fengselskøer og ha tryggere gater. Hva ville du vært villig til å gi opp for å få til dette?

Her mener jeg staten må klare å prioritere innenfor de postene som går på kriminalitet innenfor statsbudsjettet. Man har i dag prioriteringer innenfor fagfeltet, justis, det mener jeg justis departementet bør kunne klare å få til innenfor sine budsjetter. Du kan sikkert kutte litt i andre plasser, som kultur, en del støtteordninger som kanskje burde revurderes uansett. Det er mye greier staten bruker penger på som de kanskje ikke burde ha gjort, men jeg tror likevel det å bygge fengsel er noe justis burde klare å gjøre innenfor sine rammer.

Hvorfor er du ikke villig til å betale for dette men for det scenario 1?

Skattenivået er høyt nok slik det er i Norge, det er en ting om du vet du kan få i gang forebyggende tiltak som er med å redusere antallet kriminelle handlinger, som og gjør at du ikke har samme behov for fengsel og rehabilitering. Det vil være noe annet, det her handler bare om å bygge en plass alle kriminelle skal være, det er noe vi allerede betaler inn skatt for. Scenario 1 vet man at virker, ringvirkningene av scenario 1 vil føre til mindre utgifter i lengden.

Hvor viktig er rettferdighet for deg, og hva legger du i begrepet?

Mye forskjellig. En ting er likhet for loven, at man har samme rettigheter uavhengig av kjønn, legning, seksualitet. Alle som bor i Norge og er statsborgere skal ha samme rettigheter, man skal følge norsk lov, man skal og ha likhet for loven som sier at man skal dømmes likt juridisk. Rettferdighet er veldig viktig, det handler om hva samfunn en ønsker å leve i.

Hva er er rettferdig straff for kriminelle etter din mening?

Det kommer veldig an på forholdet som er begått. Det vil og være sånn at selv om maks straffen på en sak er x antall år, vil det ikke bety at alle forhold er like. For jeg tenker at ingen

personer er like, så det er vanskelig å sette en rettferdig straff. Det betyr at man dømmes etter de forholdene som er begått, og at det er tilstrekkelig bevisgrunnlag, og at det at straffen er tilstrekkelig streng.

Hvis en god venn hadde tatt en øl og hadde hatt en promille på 0,4, hvordan hadde du reagert da?

Først og fremst hadde jeg reagert veldig sterkt mot den kompisen, at han ikke burde kjøre, kanskje også gjort noe for å forhindre vedkommende fra å kjøre. Men jeg hadde nok ikke anmeldt vedkommende.

Oppfatter du fengselsstraff som hensiktsmessig for å forebygge kriminalitet?

Ja, i grunn. Det handler om at man ikke skal ønske å komme i fengsel, så handler det også om at man når man først er i fengsel, skal få hjelp til å bli en verdig samfunnsborger, når man kommer ut. Så er det nok en del aspekter som man opplever i fengsel, man treffer en del andre kriminelle, man får kanskje ett nettverk som man ender opp i når man kommer ut igjen.

Hva er verdien av personskade?

Det er veldig individuelt, kommer selvfølgelig an på hvor stor personskaden er. En ting er jo om det hindrer deg i å utføre noe som er viktig for deg. I tillegg til å være en personskade vil det i grunn ta fra deg en del av det som er din glede i livet, som dermed vil ha en enda større påkjennelse enn bare selve skaden. Tenk for eksempel at du blir lam fra livet og ned, det vil kunne hindre deg i ganske mange ting i samfunnet, det vil være en helt annen måte å håndtere livet på. For mange betyr det kanskje at de må legge om hele livet, risikere å flytte fordi det ikke er tilstrekkelig tilrettelagt på stedet der du bor, som at det ikke er heis opp til leiligheten. Du må kanskje ha heis i huset ditt hvis du har flere etasjer, det vil jo føre til store økonomiske påkjenninger.

Hvor viktig er trygghet for deg?

Det er veldig viktig, det at du ikke skal gå rundt og føle at det er noen som er ute etter deg. Det handler om hvordan du føler deg i hverdagen, det at du ikke går rundt og ser deg over skulderen hele tiden. At du unngår å være konstant redd.

Hvor mye er du villig til å gi opp for å oppnå trygghetsfølelse?

Sånn som Norge er i dag, føler jeg at det er den trygghetsfølelsen som man trenger. Sånn sett i Norge så er det ikke behov for å gi opp så mye. Sett at du ikke har den standarden man har i Norge så tror jeg at jeg er villig til å gi opp ganske mye for å oppleve trygghet. Men det blir veldig vanskelig å definere i og med at du vet hva rettigheter og hva du får i Norge kontra en del andre land.

I samfunnet i dag, hva ville fått deg til å føle deg tryggere i hverdagen?

Mer synlig politi. At politiet er ute og gjør en jobb, er ute å forhindre at ting kan skje. At man kan se at politiet patruljerer fremfor at de må sitte på kontoret med papirarbeid.

Vedlegg 9 Intervju med "vanlig" student Høyre

Mann 25 år

Varighet: 33:24 min

Hvordan vil du beskrive deg selv som person?

Jeg vil si jeg er glad, snill, positiv, intellektuell. Veldig interessert i samfunnet og politikk, og alt som skjer rundt meg.

Hva tenker du når du hører begrepet kriminalitet?

Jeg tenker på hendelser som bryter loven. Tenker først på tyveri, voldshendelser, mord og seksuelle forbrytelser, som man kan bli straffet for i samfunnet.

Hvorfor har du ikke valgt kriminalitetsbekjempelse som ett av de viktigste sakene for deg?

Fordi jeg føler at kriminaliteten i Norge er på et ganske lavt nivå i forhold til omverden. Det er så klart viktig å forebygge men det er kanskje ikke det viktigste å fokusere på. Kanskje mer fokus på det i Oslo, men sånn som i Stavanger og Trondheim føler jeg ikke at det er et så stort problem.

Hvorfor Oslo?

Nå er ikke jeg så mye i Oslo, men gjennom media så virker det som om deler i Oslo har en høyere grad av kriminalitet. Der har du mer gjenger og ghettoer, og steder det er farlig å gå om kvelden. Det føler jeg ikke gjelder verken Trondheim eller Stavanger. Det er også den største byen i Norge, så det gir kanskje mening at det er mer kriminalitet der.

Du rangerer seksuelle forbrytelser som svært alvorlig. Hva legger du i begrepet?

Voldtekt er den store tingen, men du har og mishandling av mindreårige, menneskehandel og slikt. Men voldtekt er det første jeg tenker på.

Hvor går grensen?

Det er litt vanskelig å si, det er vanskelig å skille mellom vold og seksuelle forbrytelser i enkelte tilfeller. Jeg vil ikke si at tafsing eller kyssing uten samtykke er seksuelle forbrytelser. Jeg føler kanskje det mest handler om seksuell omgang uten samtykke.

Kan du utdype hvorfor du synes straffenivået i Norge er for lavt?

På den der var jeg veldig usikker på om jeg skulle ta passe eller for lavt. Ofte føler jeg at kjenninger av politiet går fritt og utfører lovbrudd, og blir tatt men går fritt igjen. Uten å egentlig få noe spesielt med straff. Føler jeg ofte leser i media om forbrytere, men de er ikke i fengsel av den grunn. Jeg føler man er litt for snill med gjengangere.

Har du noen gang opplevd at du selv eller noen du kjenner har blitt utsatt for kriminelle handlinger? I så fall hvordan påvirket dette deg?

Ja. Ikke sånn veldig alvorlige ting. Har en kompis som ble banket opp på vei hjem fra byen. Det har faktisk jeg og, blitt slått ned og ranet på vei hjem fra byen i Stavanger. Det som skjedde med meg påvirket meg ikke noe særlig, jeg var ny i byen på det tidspunktet, så det var ikke noe særlig trivelig. Jeg trodde selv at jeg skulle bli mer påvirket, men det har jeg ikke blitt. Det var en liten periode etter hendelsen at jeg tenkte på det når jeg gikk hjem fra byen alene, bare hadde det litt i bakhodet at jeg skulle passe på at det ikke skjedde noe. Men i dag går jeg den samme strekningen ofte uten å tenke på det.

Har du noen gang vært vitne til kriminelle handlinger? Hvordan påvirket dette deg?

Ja, noen mindre alvorlige ting. Når jeg var sånn 13-14 år, var det ”inn” å stjele ting i butikken. Hadde en del kompisser som gjerne stjal noe småting, som capser og lignende. Jeg gjorde aldri det selv, men jeg husker jeg ikke synes det var noe særlig.

Scenario: Myndighetene foreslår et rehabiliteringsprogram som reduserer den generelle kriminaliteten med 30 % i Stavanger per år. Hadde du vært villig til å gi opp noe for å støtte dette programmet?

Ja, man må jo se på nytten man får. Det vil spare oss for ressurser og penger langsiktig. Man kunne satt opp skatten eller lignende, men til en viss grad. Jeg er litt sånn egoistisk og er ikke villig til å betale mye penger for det. Det skulle ikke vært en stor skatteøkning før jeg hadde blitt litt irritert. Men hadde nok betalt litt.

Hvorfor er du villig til å betale for dette?

Fordi det vil gjøre samfunnet litt bedre ved at det blir mindre kriminalitet. Grunnen til at jeg ikke vil betale mer er fordi jeg synes kriminaliteten i Norge er såpass lav allerede. Jeg har ikke noe behov for at den skal være lavere. Det er en positiv ting men jeg tror ikke den merkes veldig i stor grad for folk flest.

Scenario: Myndighetene foreslår å bygge et nytt fengsel slik at flere kriminelle blir satt bak lås og dermed reduserte fengselskøer og tryggere gater. Hadde du vært villig til å gi opp noe for dette tiltaket?

Det er en positiv ting å redusere fengselskøer. Her synes jeg det hadde vært naturlig å kutte andre steder i budsjettet og bruke det på fengsel. Jeg tror ikke jeg hadde vært noe spesielt villig til å ofre noe for det, staten får heller flytte litt på ressurser for å få det til å gå.

Hvorfor er du ikke villig til å betale ekstra i dette scenarioet men i scenario 1?

Det er egentlig ikke mitt problem for å si det sånn. Jeg føler at både skatt- og avgiftsnivået i Norge er høyt nok fra før til at rettsstaten skal fungere fint. Og det forrige scenarioet påvirker meg mer direkte ved at det reduserer kriminalitet her i Stavanger, men et nytt fengsel ville ikke gjort det i samme grad. Jeg synes og at rehabilitering kanskje er litt bedre men fengslene i Norge er såpass bra på rehabilitering og levestandard, nesten til og med for bra for enkelte folk, at det har ikke så mye å si om tiltaket omfatter rehabilitering eller fengsel. Og for enkelte kunne fengslene vært verre.

Hvor viktig er rettferdighet for deg og hva legger du i begrepet?

Det handler om at du får lik behandling uansett uavhengig av hvem du er. At loven er lik for alle. Norge er jo ganske bra på det. Men ett problem er at det er mye diskriminering basert på hudfarge i mange land, inkludert Norge. For eksempel i USA at mørke kan bli straffet hardere pga. hudfarge og det er burde ikke være slik.

Hva er rettferdig straff for kriminelle etter din mening?

Det kommer an på hvilken kriminell handling som er utført, hvis det går over viss grad så er det jo fengsel. For mindre alvorlige handlinger så passer det med betinget fengsel og bot.

Hvis en god venn hadde tatt noen øl og hadde hatt en promille på 0,4 (promillegrensen i Norge er 0,2), og deretter hadde valgt å kjøre bil, hva hadde du gjort?

Det hadde jeg ikke likt, det hadde jeg tatt opp med personen der og da og eventuelt i ettertid, jeg hadde reagert negativt. Samtidig er ikke 0,4 så veldig mye, det hadde gått greit for meg, jeg hadde ikke vært så veldig sur i en lengre periode. Jeg hadde aldri i livet anmeldt det med kun 0,4 i promille.

Oppfatter du fengselsstraff som hensiktsmessig for å forebygge kriminalitet?

Ja, det er den største straffen du kan få, frykten for å komme i fengsel er nok stor for mange.

Hva er verdien av personskade?

Du kan se på tapt arbeidstid og fritid. Arbeidstid er lettere å verdsette ved å se på hva du kunne ha tjent, men fritid er ikke så enkelt. Du kan også se på sykehusregninger og slikt. Så har du psykiske lidelser du kan pådra deg, men det er også vanskelig å verdsette.

Hvor viktig er trygghet for deg?

Ikke så kjempe viktig. Det er hyggelig å være trygg men jeg tenker ikke så mye over det. Jeg personlig liker jo litt fare, man får litt adrenalin av det. Så trygghet er ikke noe jeg tenker på eller påvirker beslutningene mine i livet. Det har nok mye sammenheng med at jeg allerede har det ganske trygt. Jeg har ikke opplevd fravær av trygghet så det er vel noe jeg tar for gitt.

Hva er du villig til å gi opp for å oppnå trygghetsfølelse?

Sånn sett er det nok litt mer viktig, jeg hadde nok vært villig til å betale en god del skatt for det.

I samfunnet i dag, hva hadde fått deg til å føle deg tryggere?

Jeg er føler meg ikke akkurat utrygg. Alle møter mennesker som oppfører seg truende, altså har en truende atferd, hvis det hadde vært mindre av de menneskene så hadde jeg nok følt meg tryggere i visse situasjoner. Dette er jo ofte når det er alkohol innblanda, at jeg merker truende atferd fra folk.

Vedlegg 10 Intervju med FRP-politiker

Mann 27 år

Varighet: 48:32 min

Hvordan vil du beskrive deg selv som person?

Utadvendt, søker ofte sosial kontakt. Jeg er opptatt av det ideologiske, og at andres makt over deg skal være minst mulig. Det gjenspeiler gjerne den personen jeg er, hvis noen prøver å irettesette meg så aksepterer jeg ikke det. Som person har jeg ikke så mye respekt for myndigheter.

Hva tenker du når du hører begrepet kriminalitet?

Da tenker jeg på noen som begår en voldshandling, noen som skader et annet menneske som kan ha store konsekvenser for den andre personen sitt liv, og at den personen som gjør det bør bli straffet for det.

Jeg ser at du har valgt kriminalitetsbekjempelse som ett av de viktigste sakene som bør prioriteres i det offentlige budsjettet, hvorfor?

Det henger sammen med ideologien min, som at staten har tre hovedoppgaver. Sørge for et forsvar, rettsvesen og politi som håndhever lovene. Grunnen til at jeg mener at det er de viktigste tingene, er fordi det å forhindre kriminalitet, og straffe kriminalitet, sørger for at du kan ha frie transaksjoner mellom mennesker. Så lenge man ikke er redd for å bli utsatt for kriminalitet, kan man ha en velfungerende økonomi og et velfungerende samfunn. Folk har tillit til en annen. Det er det som gjør at kriminalitet er viktig å bekjempe.

Jeg ser at du rangerer seksuelle forbrytelser som det mest alvorlige kriminaliteten, hva legger du i begrepet?

Det er mange typer forskjellige seksuelle forbrytelser, det er mange som bare tenker på voldtekt, men du har og seksuelle forbrytelser som eksempel at noen blir antastet eller at det ved bruk av ord og. Men når jeg rangerer det så er det voldtekt jeg tenker på med engang, og grunnen til at jeg mener at det er så alvorlig er fordi det har så store konsekvenser for offeret. Det er og unødvendig kriminalitet i tillegg. Noen ganger kan man forstå at noen har begått en økonomisk kriminalitet, fordi det var utveien de så. Å voldta noen er aldri utveien for et problem. Derfor mener jeg at det er den verste typen kriminalitet. Spesielt når det rammer barn. Den typen kriminalitet mener jeg er utilgivelig uansett.

Så har du krysset av for at straffnivået i Norge er for lavt, kan du utdype hvorfor du synes det?

Når du hører om noen som har begått et overgrep på for eksempel barn, eller voksne for den saksskyld, og du hører at de får en straff på gjerne 1-3 år, så blir jeg provosert. Da kjenner jeg at den handlingen som er begått, og de konsekvensene det har for offeret, og den straffen de får, ikke står i stil. Et minimum mener jeg, er at den tiden offeret bruker på å komme over hendelsen, bør være minimum av straffen og. Det kan ikke være slik at den som blir utsatt for handlingen skal bruke lenger tid på å komme seg forbi dette enn gjerningsmannen. Det er et prinsipp, men så handler det også om at det skal være såpass tydelig, at det skal ha en så alvorlig konsekvens å begå et seksuelt overgrep. Det skal ikke være et alternativ på noen som helst måte, du skal umiddelbart vite at om du gjør dette så får jeg for eksempel 20 års fengsel. Jeg tror at straffnivået kan virke avskrekkende på dette.

Vil du si at kriminalpolitikken var viktig for deg når du som ung valgte å engasjere deg i FPU?

Ja. Det synes jeg. Det er egentlig ikke så unaturlig, fordi kriminalpolitikk er ett av de viktigste områdene for Fremskrittspartiet i tillegg. Det er det området vi er mest tydelig på at vi ønsker forandring. Så er jeg selvfølgelig glad for at det skjer ting, som at den nye straffeloven endelig er på plass. Sånn at alvorlig kriminalitet kan yte med strengere straffer, men jeg synes ikke det er godt nok. Men jeg vet at Fremskrittspartiet er det partiet som går i rett retning på dette.

Har du noen gang opplevd at du selv, eller noen du kjenner har blitt utsatt for kriminelle handlinger? Hvordan har det i så fall påvirket deg?

Ja. Ganske lite egentlig. Det var en relativt nær venn før som ble voldtatt. Jeg kjente både gjerningsmannen og offeret. Jeg har ingen kontakt med noen av de i dag. Merket at det var en sak som gikk utover meg sånn tankemessig, jeg tenkte en god del over det. Jeg fikk aldri føle på hennes følelser selv, annet enn det hu fortalte. Det er klart at det er opprørende å høre detaljer som du ikke er vant med å høre. Det har så klart styrket engasjementet mitt for å gjøre noe med det, i hvert fall den gang følte jeg det.

Har du noen gang vært vitne til kriminelle handlinger? Hvordan har dette i så fall påvirket deg?

Det var et ran på Mallorca. Da var jeg på ferie, guttetur. Vi ble innkalt til retten, vi var i retten i Palma. Jeg ble ikke utsatt for selve kriminelle handlingen selv, jeg var bare vitne til selve ranet. Det eneste jeg sitter igjen med var at det var at det var en opplevelse å møte opp i retten og vitne, men det har ikke påvirket meg i stor grad.

Scenario: Myndighetene foreslår et rehabiliteringsprogram som fører til reduisering i generell kriminalitet i Stavanger med 30 %. Hva kunne du ha vært villig til å gi opp for å finansiere dette programmet?

Kulturtilskudd er vel det første som faller meg inn. Det er også andre ting jeg mener vi kunne ha latt være å bruke penger på som er unødvendig. Så mener jeg og at det blir brukt altfor mye penger på for eksempel ting som kan løses av det private.

Kunne du ha vært villig til å betale ekstra i skatt for dette?

Nei.

Hvorfor ikke?

Jeg mener at skatt er feil, som jeg nevnte tidligere, det er kun tre ting som staten skal finansiere. Og det kan finansieres uten skatt. Kulturbudsjettet er 250 millioner omtrent, det betyr at det er fra hver innbygger i denne byen går til noe de gjerne ikke får glede av. For flertallet av innbyggerne går ikke på konserthuset, de går ikke i teater. Det er det et utvalg av innbyggerne som gjør. Så flertallet av innbyggerne er med på å finansiere noe som de ikke får glede av selv. Mens alle har glede av et forsvar, politi og rettsvesen. Men de andre tingene er det ikke gitt at alle har glede av. Da mener jeg at det er rett at de som har glede av dette betaler det selv. Problemet er selve skatten, ikke rehabiliteringsprogrammet. Det er derfor jeg ikke er villig til å øke skatten, jeg kommer aldri til å være det uansett hvor bra tiltaket er, for jeg vet at det kunne og ha vært løst på en annen måte uten at det trenger å koste innbyggerne noe.

Scenario: Myndigheten foreslår å bygge et nytt fengsel slik at flere kriminelle kan settes bak lås, og dermed også redusere fengselskøer og skape trygge gater. Kunne du ha vært villig til å gi opp noe for dette?

I teorien ja. Men det som er litt problemet med fengselskøene vi har i dag, er at mange av de som står i fengselskøene, står der fordi de har gjort noe som jeg mener ikke er galt. Det er mange som står i kø i dag pga. narkotika forbrytelser, som ikke bør være ulovlig. Jeg mener

det er feil å straffe noen for at de har hatt noen gram marihuana på seg eller hva det måtte være. Jeg mener det bør være mulig å selge narkotiske stoffer gjennom en type apotekordning. Dermed fjernes også en stor andel av de som skal i fengsel. I min verden hadde det ikke vært behov for dette fengselet, for det hadde vært færre kriminelle å fengsle. Sett at det enda var behov for fengselsplasser, så er det noe jeg ville ha prioritert ja. Men det er et men her, som er ganske viktig i det totale bildet, det er det at det er mange ting som er kriminelt i dag som jeg mener ikke bør være ulovlige handlinger.

Hvor viktig er rettferdighet for deg, og hva legger du i begrepet?

Jeg vil først definere det. Den måten som rettferdighet defineres på, ofte av venstresiden typisk i politikk, er at det skal være mindre forskjeller, alle skal ha rett til de samme tingene og slikt. Hvis vi har den definisjonen som grunnlag så mener jeg at rettferdighet er uviktig. Det er fordi jeg mener at det er naturlig at det er forskjeller. For hvis ikke så går du inn i ett system som ligner på kommunisme hvor du forventer at to vidt forskjellige mennesker, med vidt forskjellige bakgrunner og vidt forskjellig innsats skal få det samme. Det mener jeg er feil. Du skal få betalt for den innsatsen du gjør, derfor mener jeg venstresidens definisjon er uviktig. Liberalistenes definisjon handler om at alle skal bli behandla likt i ordens forstand, uansett hvem du er. Det er viktig. Alle skal ha stemmerett, alle skal ha samme mulighet til å starte en bedrift for eksempel. Men den økonomiske rettferdigheten støtter jeg ikke.

Hva er rettferdig straff for kriminelle?

Jeg var jo litt innom det litt tidligere. Hvis det er en voldsforbrytelse, så synes jeg at straffen burde være minimum den tiden det tar å rehabilitere offeret. Så er det også slik at straff er veldig subjektivt. Ingen kriminelle handlinger er like. Sånn som seksualforbrytelser kan ha forskjellig grad av alvorlighet og. Men jeg vil si at det er noen minimum-er ute og går, som i mitt hode ikke samsvarer med det vi har i dagens rettspraksis. Jeg vil påstå at når man gjør handlinger som går utover andre, så skal det straffes hardt. Vold og seksuelle overgrep av barn mener jeg burde bli straffet etter det som er maksimum straffenivå i Norge i dag. Det handler litt om at det er noen man tror kan rehabiliteres. Hvem er det som kan rehabiliteres? Det er de som har begått handlinger som skatteunndragelse, det er mennesker som kan rehabiliteres. De kan få en straff, så gjør de ikke det samme igjen. Men jeg sliter med å tro at en voksen person som voldtar et barn eller sprer barnepornografi, kan rehabiliteres av å sitte x antall år i fengsel, det tror jeg ikke på. De er en fare for samfunnet uansett. De mener jeg er riktig å holde veldig lenge i fengsel. Mens andre forbrytelser mener jeg straffes for hardt.

Økonomisk kriminalitet mener jeg generelt straffes for hardt. Det er litt varierende, men typ innside handel og slikt, gjerne uten ett konkret offer. Det er en uetisk måte å skaffe seg selv penger på, det er klart. Men om du fortjener 10 år i fengsel for det, det mener jeg ikke. Konklusjonen er egentlig at om det kan forhindre at du gjør det igjen, så kan godt straffen være lavere. Som økonomisk kriminalitet kan man forhindre at de gjentar seg ved å for eksempel ta fra dem muligheten til å handle med verdipapir. Mens en pedofil, det er et lite humant alternativ å kastrere de og for å forhindre det.

Hvis en god venn av deg hadde tatt noen øl og hadde hatt en promille på 0,4, og deretter valgt å kjøre bil. Hvordan hadde du reagert?

Ikke så veldig sterkt. Jeg hadde nok sagt noe, men jeg hadde ikke gjort så mye med det. Promillekjøring er et problem, men med 0,4 i promille, så er det på et nivå som er halvparten av det som er akseptert i USA for eksempel. Det er også under nivåene i Danmark, Tyskland og mange andre land. Jeg ser på dagens grense på 0,2 som for streng. Men snakker vi om mer enn det, så blir situasjonen fort en annen.

Oppfatter du fengselsstraff som hensiktsmessig for å forebygge kriminalitet?

Ja det gjør jeg. Det er to grunner. Det ene er at det fungerer som avskrekkende, og det andre er at du forhindrer disse menneskene fra å ferdes fritt i samfunnet. Det er nok det som er viktigst, at de du vet eller tror kan begå en ny kriminell handling som har store konsekvenser, så er det klart at fengsel er det eneste riktige.

Hva er verdien av personskade?

Det var et veldig vanskelig spørsmål. Du kan si at en del av det som er knyttet til verdien av en personskade er det som en person opplever selv. Det offeret selv opplever som problematisk. Det er og subjektivt. Hvis noen får en på trynet på byen, så kan det oppleves helt forskjellig fra person til person. Han ene kan bare gå videre og ikke bry seg, mens for han andre kan det være store konsekvenser for det mentalt. Man er nødt til å se på hvordan mennesket det gjelder reagerer. Verdien blir på en måte det konsekvensen er, konsekvensene for offeret.

Hvor viktig er trygghet for deg?

Det å være trygg, det er det som er det viktigste for å ha et velfungerende demokrati. Du skal ikke være redd for at din ytring eller din væremåte skal gå utover deg negativt på noen måte.

Du skal være sikker på at eiendommen din er trygg. Pengene du har i banken skal ingen kunne ta fra deg. Det opplever jeg i stor grad at vi er i Norge. Vi er trygge, det viser alle tall og. Det er bra, men det er og unntak der man kan føle seg utrygg. Oftest når folk føler seg utrygg er når man hører om ting man kan sette seg selv litt inn i, relatere seg selv til. Det er litt interessant å se når det er terror angrep i verden, hvordan samfunnet reagerer. Hvis det skjer i Berlin er Norge snudd på hodet. Hvis det skjer i Syria eller Irak så reagerer vi helt annerledes. Det som er nært oss, det er det som gjør oss utrygge, ikke nødvendigvis at det har skjedd her i Norge, men at du frykter at dette kunne like godt ha vært meg. At du har vært det stedet det har skjedd, slike ting kan bidra til utrygghet. Da er det myndighetenes oppgave å sørge for at disse handlingene ikke kan skje.

Hvor mye hadde du vært villig til å gi opp for å oppnå trygghetsfølelse?

For at samfunnet skal fungere så er du avhengig av å være trygg, ellers våger du ikke å satse. Når et menneske føler seg utrygt, så vil det alltid gjøre ting for å føle seg tryggere. Jeg hadde strukket meg veldig langt for at jeg og de rundt meg skulle være trygge, og det tror jeg er menneskelig.

I samfunnet i dag, hva hadde fått deg til å føle deg tryggere i hverdagen?

Det som gjør folk utrygge i dag inkludert meg selv, tror jeg er de økonomiske tingene. At folk er redde for å bli svindlet eller hacket, økonomisk kriminalitet.

Vedlegg 11 Intervju med "vanlig" student FRP

Mann 23 år

Varighet: 24:55 min

Hvordan vil du beskrive deg selv som person?

Sosial, hyggelig fyr.

Hva tenker du når du hører begrepet kriminalitet?

Gjenger, drap, slåssing, voldtekt. Asylsøkere og utlendinger. Synd det er sånn at jeg tenker på de men det er faktisk så mye kriminalitet knyttet til de.

Hvorfor har du valgt kriminalitetsbekjempelse som et av de viktigste politiske sakene som bør prioriteres i offentlige budsjetter?

Jeg synes det er viktig å beskytte folk fra kriminalitet. Å bekjempe det er viktig slik at folk kan føle seg trygge uansett hvor de er, det å ikke trenger å engste seg for hva som kan skje hvis du for eksempel går ut på byen eller går hjem sent på kvelden.

Du rangerer seksuelle forbrytelser som svært alvorlig. Hva legger du i begrepet seksuelle forbrytelser?

Ja det gjør jeg, synes det er skammelig hvordan noen kan voldta en annen person. Her synes jeg spesielt utenlandske menn er spesielt overrepresentert. Selvfølgelig er nordmenn og representert i den gruppen, uansett hvem som gjør det så er det dumt. Jeg tror ikke at det er en ting som kan være lett å leve med i ettertid og komme seg over.

Kan du utdype hvorfor du synes straffenivået i Norge er for lavt?

Bare sammenlignet med USA så kan du se at norske fengsler er så å si drømmeland. Du har det ganske godt i norske fengsel, det skal ikke være sånn at du skal synes det er greit å være der, det burde være noe du absolutt ikke har lyst til. Det er og mange kriminelle som slipper billig unna, straffene i Norge er altfor lave ofte. En som har voldtatt noen kan gå løs etter kun noen år. Det er sykt.

Har du noen gang opplevd at en du kjenner har blitt utsatt for kriminelle handlinger? Hvordan påvirket dette deg?

Ja, det spør. Har en kompis som ble slått ned på byen. Kan ikke si at det har hatt påvirkning, annet enn at jeg hadde lyst til å ta igjen, men det gjorde jeg ikke. Men ikke noe spesielt mer enn det.

Har du noen gang hvert vitne til kriminelle handlinger? I så fall, hvordan har dette påvirket deg?

Nei, ikke egentlig.

Scenario: Myndighetene foreslår et rehabiliteringsprogram som fører til reduisering i kriminaliteten med 30% per år i Stavanger. Ville du vært villig til å gi opp noe for dette? Rehabilitering er selvfølgelig et bra tiltak, men jeg synes forbrytere har det altfor godt fra før, og Norge har allerede rehabiliteringsprogrammer. Fengsel skal være litt tøft og, ikke bare legge til rette for at de kriminelle får det lettest mulig. Jeg tror ikke jeg hadde vært villig til å gi opp noe spesielt. Det er mye Norge bruker penger på som de ikke bør gjøre, de kan heller prioritere noe sånt her i det tilfellet.

Hadde du vært villig til å godta en skatteøkning for å finansiere dette?

Absolutt ikke, vi har allerede altfor mye skatt og avgifter i Norge.

Hvorfor er du ikke villig til å betale for rehabiliteringsprogrammet?

Hvis staten synes det er et så bra tiltak, så burde de klare å kutte kostnader andre steder i budsjettet og finansiere dette uten en økning i skatten.

Myndighetene foreslår å bygge ett nytt fengsel slik at flere kriminelle kan settes bak lås og dermed redusere fengselskøer. Ville du ha vært villig til å gi opp noe for dette?

Det er litt samme greia, jeg synes staten bør klare å finne penger til dette selv, uten at vi må betale for alt.

Hvor viktig er rettferdighet for deg? Hva legger du i begrepet?

Rettferdighet er veldig viktig, rettferdighet for meg er at folk blir behandlet etter deres handlinger. Har du gjort noe galt, skal du straffes etter hva du har gjort, altså det du har gjort deg fortjent til.

Hva er rettferdig straff for kriminelle etter din mening?

Det er som sagt at du får straff for det du har gjort rett og slett. Har du drept noen burde du få

livstid. Du tok livet til en annen person, dermed bør livet ditt, i hvert fall friheten og det som gjør livet bra, bli tatt fra deg og.

Hvis en god venn hadde tatt noen øl og hadde promille på 0,4 (promillegrense i Norge er 0,2), og deretter hadde valgt å kjøre bil. Hvordan hadde du reagert?

Nei det synes jeg ikke er så ille, 0,4 er veldig lite sammenlignet med at promillegrensen i andre land er mye høyere. Dette er typisk eksempel på at Norge noen ganger er for strenge på lite alvorlige ting, mens viktige ting ikke blir tatt alvorlig.

Oppfatter du fengselsstraff som hensiktsmessig for å forebygge kriminalitet?

Ja, det å bli fratatt frihet og fordeler burde gjøre slik at du ikke vil i fengsel. Og hvis man i Norge hadde hatt strengere straffer vil jeg tro at mye kriminalitet kunne ha blitt unngått.

Hva er ”verdien” av personskade?

Er vanskelig å sette prislapp på det. Spørs hva skade, og hvordan det påvirker offeret. Er det en voldtekt som ender i at offeret sliter psykisk, så har det en større verdi enn at noen slår deg på byen og du ender opp med et blåmerke. Så det kommer vel mye an på hva slags skade det er snakk om.

Hvor viktig er trygghet for deg?

Veldig viktig. Trygghet henger sammen med frihet. Føler du deg ikke trygg nok til å gjøre det du vil, så krenkes friheten din også.

Hvor mye er du villig til å gi opp for å oppnå trygghetsfølelse?

Mye, jeg setter trygghet og friheten min høyest av alt.

I samfunnet i dag, hva ville fått deg til å føle deg tryggere i hverdagen?

Å vite at politiet gjør en god jobb for å forhindre kriminalitet, mer politi i gatene. At de slår hardt ned på kriminalitet. Og strengere straff for de som utfører kriminalitet.